
ລາຍງານ ຂອງທິມງານທີ່ປຶກສາສາກົນ ຄັ້ງທີ 9

ການປ່ຽນແປງທີ່ດິນ, ການປ່ຽນແປງຊີວິດ

ບົດລາຍງານຈາກການຢ້ຽມຢາມ ຄັ້ງທີ9 ຂອງທິມງານທີ່ປຶກສາສາກົນ
ທີ່ໂຄງການໄຟຟ້າ ນ້ຳເທີນ 2 - ພະຈິກ 8-20, 2009

ເມສາ 2010

ບົດລາຍງານ ທີ່ມາງານທີ່ປຶກສາສາກົນ ຄັ້ງທີ 9
ບັນຫາກ່ຽວກັບສັງຄົມ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປົກຄອງ ແລະ ການເງິນ
ເວລາລົງຕົ້ນ, ມານິລາ, ອົດຕາວາ ແລະ ວຽງຈັນ
ເມສາ 2010

ທີ່ມາງານ, ເດືອນພະຈິກ 2009: ຈາກຟາກຊ້າຍ ຫາ ຂວາ: Lennie Santos-Borja, Rob Laking, Mary Racelis ແລະ ເກສອນ ໄຊຍະສານ (ຜູ້ ອຳນວຍຄວາມສະດວກ).

ທີ່ມາງານທີ່ປຶກສາ ສາກົນ ສຳລັບໂຄງການໄຟຟ້າ ນໍ້າເທີນ 2

ຜູ້ອຳນວຍການ: Rob Laking   ການຄຸ້ມຄອງເງິນ ແລະ ການປົກຄອງ ພາກ ລັດ

ສະມາຊິກ:

Jacques Gerin   ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

Mary Racelis   ມະນຸດວິດທະຍາກ່ຽວກັບສັງຄົມ, ບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ການ
 ພັດທະນາແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ສະມາຊິກທີ່ປຶກສາ:

Emil Salim   ການພັດທະນາເສດຖະກິດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ

ທີ່ປຶກສາ ຊ່ຽວຊານ ແລະ

ເລຂາ:

Adelina C. Santos-Borja   ວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບໜອງບຶງ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ

Email address: secretarial@NT2EIAG.org
 Website: <http://www.nt2Eiag.org/ehome.htm>

ສາສະດາຈານ ດິກ ເດີ ຊີຊວ໌ (Dick de Zeeuw)
(1925-2009)

ມີມງານທີ່ປຶກສາສາກົນ ສຳລັບນ້ຳເທີນ 2 ຂໍອຸທິດ ພາລະກິດ ແລະ ບົດລາຍງານຄັ້ງທີ 9 ນີ້ໃຫ້ແກ່ ທ່ານ ດິກ ເດີ ຊີຊວ໌ ຊຶ່ງເປັນ ເພື່ອນທີ່ຮັກແພງ ແລະ ຜູ້ອຳນວຍການຂອງພວກເຮົາ. ທ່ານ ດິກ ເດີ ຊີຊວ໌ ໄດ້ເສຍຊີວິດ ໃນຂະນະທດຳເນີນງານຢູ່ພາກສະໜາມ ຢູ່ ສປປ ລາວ ເພື່ອສິ່ງເສີມການພັດທະນາທາງດ້ານກະສິກຳ ໂດຍປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາກອນໃນ ຊຸມນະບົດໃຫ້ດີຂຶ້ນ. ພວກເຮົາໄດ້ຈາລຶກໄວ້ເລິກໃນຄວາມສົ່ງຈຳ ແລະ ຫຼິງລືມບໍ່ໄດ້ຕະຫຼອດການ ເຖິງ ນ້ຳໃຈ ຄວາມເສຍສະລະ, ແຮງກະຕຸ້ນໃຈ ແລະ ຄວາມກະລຸນາ ມີໃຈ ກວ້າງຂວາງຂອງທ່ານ.

ສາລະບານ

ບົດສະຫຼຸບໂດຍສັງເຂບ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳ.....	ii
ຄຳຫຍໍ້	xix
1. ບົດສະເໜີຫຍໍ້: ພື້ນຖານຂອງພາລະກິດ	1
1.1 ທິມງານທີ່ປຶກສາສາກົນ ຄັ້ງທີ 9	1
1.2 ການຈັດຕັ້ງພາລະກິດ	1
1.3 ວິທີການເກັບກຳຫຼັກຖານ.....	2
1.4 ການຈັດຕັ້ງບົດລາຍງານສະບັບນີ້.	4
2. ສະຖານະພາບ ຂອງໂຄງການໃນປະຈຸບັນ.	5
2.1 ກິດຈະກຳການກໍ່ສ້າງ ແລະ ຜົນກະທົບ	5
2.2 ຜົນກະທົບຂອງການປ່ຽນແປງຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ	6
2.3 ການຊ່ວຍເຫຼືອເພື່ອປ່ຽນແປງການດຳລົງຊີວິດ	12
3. ບັນຫາດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ທີ່ກະທົບຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ	19
3.1 ມາດຕະຖານຄວາມເປັນຢູ່ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຢູ່ພູພຽງ: ພາບການສຳຫຼວດ	19
3.2 ການສົນທະນາກັບຊາວບ້ານ	21
3.3 ການຈັດຕັ້ງປ່າໄມ້ໃຫ້ຊາວກະສິກອນຢູ່ເຂດພູພຽງນາກາຍ.....	22
3.4 ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ຂອງຊາວນາ ໃນເຂດຂອງໂຄງການ.	32
3.5 ການກະສິກຳຂອງຊາວນາ ໃນເຂດເຂບັ້ງໄຟ ແລະ ຫ່າງໄກຈາກຕົວເມືອງ	38
3.6 ຂໍ້ສັງເກດຊ້ຳທ້າຍ.	43
4. ບັນຫາກວ້າງຂວາງກ່ຽວກັບການປົກຄອງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ	46
4.1 ການປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສິດທິຊັບສິນສາມັນ.	46
4.2 ການເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ	47
4.3 ກິດຈະການປ່າໄມ້	49
4.4 ໜ້າທີ່ຂອງ NTPC ແລະ GOL ຕໍ່ໂຄງການສິ່ງແວດລ້ອມແລະສັງຄົມໃນອະນາຄົດ	50
4.5 ວິທີການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນ້ຳແບບເຊື່ອມໂຍງ	51
4.6 ການຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງລາຍຮັບ	53
5 ສະຫຼຸບ ໂດຍ ລວມ	58
5.1 ສະພາບຂອງໂຄງການໃນປະຈຸບັນ	58
5.2 ບົດຮຽນເພື່ອປັບປຸງໃນອະນາຄົດ?	60
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1: ບຸກຄົນພວກເຮົາພົບ	62
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2: ຄຳຖາມເຈາະຈົ້ມສຳລັບການສົນທະນາກັບກຸ່ມຊາວບ້ານ	65

ຄຳຫຍໍ້

ADB	Asian Development Bank ທະນາຄານ ພັດທະນາ ອາຊີ
AEL	Aquatic Environment Laboratory ຫ້ອງຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັດນໍ້າ
AFD	Agence Française de Développement ອົງການຝະລັ່ງ ເພື່ອ ການພັດທະນາ
CA	Concession Agreement ສັນຍາ ສຳປະທານ
COA	Chart of Accounts ສາລະບານ ບັນຊີ
COD	Commercial Operations Date ວັນທີ່ ເລີ່ມຜະລິດຂາຍ
DAFO	District Agriculture and Forestry Office ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຂັ້ນເມືອງ
DDZ	Drawdown Zone ເຂດດິນນໍ້າບົກລົງ
DSP	Downstream Program ແຜນງານເຂດຕອນລຸ່ມ
E&S	Environmental and Social ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ດ້ານສັງຄົມ
EMO	Environment Management Office ຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ
EMU	Environment Management Unit ໜ່ວຍງານ ຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ
ESIA	Environment and Social Impact Assessment ການປະເມີນຜົນກະທົບ ຕໍ່ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
FB	Family Book ປຶ້ມ ສຳມະໂນຄົວ
FCM	Fish Catch Monitoring System ລະບົບຕິດຕາມການຫາປາ

FGD	Focus Group Discussion ໜ່ວຍສົນທະນາສະເພາະ
FMIS	Financial Management Information System ລະບົບຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນການເງິນ
GOL	Government of Lao PDR ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ
IAG	International Advisory Group on the Nam Theun 2 Hydropower Project ທີມງານທີ່ປຶກສາ ສາກົນ ສຳລັບ ໂຄງການໄຟຟ້າ ນ້ຳເທີນ 2
IFI	International Financing Institution ສະຖາບັນ ການເງິນ ສາກົນ
IRN	International Rivers Network ເຄືອຂ່າຍແມ່ນ້ຳສາກົນ
IWRP	Integrated Water Resources Management ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແບບ ເຊື່ອມໂຍງ
LSMS	Living Standards Measurement Surveys ບົດສຳຫຼວດ ວັດແທກ ມາດຕະຖານ ການດຳລົງຊີວິດ
LTA	Lender's Technical Advisor ທີ່ປຶກສາດ້ານວິຊາການ ຂອງ ຜູ້ໃຫ້ເງິນກູ້
MAF	Ministry of Agriculture and Forestry ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
MPI	Ministry of Planning and Investment ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
MRC	Mekong River Commission ຄະນະກຳມະທິການ ແມ່ນ້ຳຂອງ ສາກົນ
NGO	Non-Government Organization ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ
NLMA	National Land Management Authority ອົງການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດິນ ແຫ່ງຊາດ
NSEDP	National Social and Economic Development Plan ແຜນການພັດທະນາສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ
NTFP	Non-Timber Forest Product ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ
NTPC	Nam Theun 2 Power Corporation ບໍລິສັດໄຟຟ້ານ້ຳເທີນ 2

PAD	Project Appraisal Document ເອກກະສານ ປະເມີນຜົນ ໂຄງການ
PEFA	Public Expenditure and Financial Accountability ບົດລາຍງານການໃຊ້ຈ່າຍພາກລັດ ແລະ ຄວາມຮັບພິດຊອບດ້ານການເງິນ
PER	Public Expenditure Review ບົດລາຍງານທວນຄືນ ລາຍຈ່າຍງົບປະມານລັດ
PFMSP	Public Financial Management Strengthening Program ໂຄງການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ດ້ານການຄຸ້ມຄອງການເງິນພາກລັດ
PIZ	Peripheral Impact Zone ເຂດອ້ອມຂ້າງ ເຂດກະທົບ
PLUP	Participatory Land Use Planning Process ການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ
POE	Panel of Experts ຄະນະຊ່ຽວຊານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
RFA	Reservoir Fishery Association ສະມາຄົມຫາປາໃນອ່າງເກັບນໍ້າ
RMA	Revenue Management Arrangements ການຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງລາຍຮັບ
RMC	Reservoir Management Committee ຄະນະກຳມະການ ຄຸ້ມຄອງອ່າງເກັບນໍ້າ
SAO	State Audit Office ຫ້ອງການກວດກາລັດ
SEMFOP	Social and Environmental Management Framework and Operational Plan ແຜນປະຕິບັດການ ແລະ ຂອບ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
UNDP	United Nations Development Program ອົງການພັດທະນາສະຫະປະຊາຊາດ
UXO	Unexploded Ordinance ອົງການເກັບກູ້ລະເບີດ
VCMU	Village Conservation Management Unit ໜ່ວຍຄຸ້ມຄອງການປ້ອງກັນບ້ານ
VDC	Village Development Committee ຄະນະກຳມະການ ພັດທະນາ ບ້ານ

VFA	Village Forestry Association ສະມາຄົມປ່າໄມ້ບ້ານ
VFG	Village Fishing Group ໜ່ວຍຕຶກປາບ້ານ
WASH	Water, Sanitation and Hygiene ນ້ຳ, ສຸຂາພິບານ ແລະ ສຸຂະອະນາໄມ
WMPA	Watershed Management Protection Authority ອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປ້ອງກັນ ອ່າງໂຕ່ງນ້ຳ
WREA	Water Resources and Environment Administration ອົງການຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
WPA	Watershed Protection Area ເຂດອ່າງໂຕ່ງສະຫງວນ
WUG	Water User Group ກຸ່ມຜູ້ໃຊ້ນ້ຳ
XBF	Xe Bang Fai ເຊບັ້ງໄຟ

ບົດສະຫຼຸບ ໂດຍສັງເຂບ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳ

ບົດສະເໜີ ຫຍໍ້: ພື້ນຖານຂອງພາລະກິດ

ທີມງານທີ່ປຶກສາສາກົນ ສຳລັບໂຄງການໄຟຟ້ານຳເທີ 2 (IAG) ໄດ້ປະຕິບັດພາລະກິດການຢັ້ງຢືນຢາມພາກສະໜາມຢູ່ລາວຄັ້ງທີ 9 ຈາກວັນທີ 8 ເຖິງ 20 ພະຈິກ 2009. ຈຸດປະສົງສຳຄັນຂອງພາລະກິດ ແມ່ນການຕິດຕາມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງການພັດທະນາ ການດຳລົງຊີວິດຂອງຊຸມຊົນທີ່ຖືກກະທົບໂດຍໂຄງການ, ເພື່ອຊື້ໃຫ້ເຫັນບັນຫາທີ່ພົວພັນກັບອົງການທີ່ແນ່ນອນສະໜັບສະໜູນ ແລະ ປ້ອງກັນ ຊຸມຊົນດັ່ງກ່າວ ໃນໄລຍະຍາວ. ພ້ອມດຽວກັນກໍແມ່ນເພື່ອທົບທວນຄືນກິນໄກ ແລະ ແຜນການຂອງລັດຖະບານໃນການນຳໃຊ້ລາຍຮັບຈາກໂຄງການ. ດິກເດີ ຊີຊູວ (Dick De Zeeuw) ຜູ້ອຳນວຍການຄົນທີ່ໜຶ່ງຂອງ IAG, ແລະ ປັດໃຈສຳຄັນຂອງທີມງານ, ໄດ້ເສຍຊີວິດໃນເດືອນກຸມພາ ປີ 2009. ສະມາຊິກຂອງ IAG ປະຈຸບັນແມ່ນ Rob Laking, ຜູ້ອຳນວຍການ, Jacques Gerin ແລະ Marie Racelis. Lennie Santos-Borja ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນ ທີ່ປຶກສາ ຊ່ຽວຊານ ແລະ ເລຂາ, Emil Salim ສະມາຊິກການກໍ່ຕັ້ງ, ສືບຕໍ່ໜ້າທີ່ເປັນທີ່ປຶກສາ.

ດັ່ງເຊັ່ນເຄີຍ, ພາລະກິດຂອງທີມງານ ແມ່ນໄດ້ໂອ້ລົມກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດ ແລະ ບໍລິສັດຈຳນວນຫຼາຍ ແລະ ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມອື່ນໆ. ພວກເຮົາຍັງໄດ້ພະຍາຍາມສອບຖາມບ້ານທີ່ຖືກກະທົບຈາກໂຄງການ, ຕາມພູພຽງ, ໃນທີ່ດິນຂອງໂຄງການ ແລະ ຕາມເຂດຕອນລຸ່ມ ແມ່ນນ້ຳເຊບັ້ງໄຟ. ພວກເຮົາໄດ້ພົບການຂັດເຂື່ອນເລັກນ້ອຍລະຫວ່າງການສຳຫຼວດທົ່ວໄປຂອງການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ສິ່ງທີ່ພວກເຮົາໄດ້ຮັບຟັງຈາກໝູ່ບ້ານແຕ່ການສົນທະນາກໍໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາເຂົ້າໃຈບັນຫາ ຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຄົ້ນພົບໄດ້ຈາກການສຳຫຼວດຊຶ່ງບໍ່ສາມາດເປີດເຜີຍໄດ້.

ສະຖານະພາບຂອງ ໂຄງການ ໃນປະຈຸບັນ

ຜົນກະທົບຂອງວຽກງານການກໍ່ສ້າງໂຄງການ ຕໍ່ ທີ່ດິນ

ປະຈຸບັນເຂື່ອນໄຟຟ້າຢູ່ນຳເທີນແມ່ນໄດ້ສຳເລັດແລ້ວ ແລະ ອ່າງເກັບນ້ຳກໍເຕັມ. ວຽກງານການກໍ່ສ້າງຊຶ່ງເລີ່ມຈາກເດືອນກໍລະກົດ ປີ 2005 ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນໄດ້ສຳເລັດແລ້ວລວມທັງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທາງພະລັງນ້ຳ, ຊຶ່ງເວລາພວກເຮົາຢັ້ງຢືນຢາມນັ້ນ ກຳລັງຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນການທົດສອບເທື່ອສຸດທ້າຍ ແລະ ລິເລີ່ມຜະລິດເພື່ອຂາຍ. ວົງຈອນສົມບູນເທື່ອທຳອິດຊຶ່ງແມ່ນການຕັ້ງ ແລະ ປ່ອຍນ້ຳລົງອ່າງເກັບນ້ຳ - ຊຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການພັດທະນາເຂດດິນນ້ຳບົກລົງ (DDZ) ຊຶ່ງຄວາມອາດສາມາດທີ່ຈະໃຫ້ຜົນຕໍ່ການຜະລິດນັ້ນຈະຕ້ອງລ່າຊ້າໄປຈົນເຖິງລະດູການສົມບູນຂອງທ້າຍປີ 2010. ໄດ້ມີການທົດສອບສະຖານີໄຟຟ້າ ໂດຍການປ່ອຍນ້ຳເປັນໄລຍະໆ ຜ່ານເຂດຕອນລຸ່ມເຂື່ອນລົງສູ່ແມ່ນ້ຳເຊບັ້ງໄຟ.

ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນຈຳນວນ 6,300 ຄົນຢູ່ບ້ານໄໝ່ ຕາມພູພຽງນາກາຍ ລວມທັງ ການສ້າງເຮືອນພັກ ແລະ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກແກ່ຊຸມຊົນກໍໄກ້ຈະສຳເລັດແລ້ວ. ບັນຫາ ສຳຄັນທີ່ບ້ານ ແລະ ລັດຖະບານລາວ ຄວນເອົາໃຈໃສ່ແມ່ນີການດຳເນີນການບຳລຸງຮັກສາສິ່ງ ອຳນວຍຄວາມສະດວກຊຸມຊົນ ແລະ ການພັດທະແຜນການທີ່ເໝາະສົມໃນການກຳຈັດຂີ້ເຫຍື້ອ ໃນຫມູ່ບ້ານຢູ່ເຂດພູພຽງ.

ວຽກງານກໍ່ສ້າງທີ່ຜ່ານມາໄດ້ປະຮອງຮອຍອັນຍິ່ງໃຫຍ່ຕາມກິນບັ້ງຂອງໜ້າຜາທີ່ສູງຊັນ ຊຶ່ງໄດ້ສ້າງທັງອຸປະສັກ ແລະ ໂອກາດໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ. ສະຖານີໄຟຟ້າ, ການຄວບຄຸມກະແສນ້ຳເຂົ້າໜອງບຶງ ແລະ ຄອງລິ່ງນ້ຳໄດ້ສ້າງອຸປະສັກໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານ ໃນ ການທ່ຽວໄປມາທາສູ່ໄຮ່ນາດິນດອນຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ ແລະ ເປັນການສ່ຽງໄພໃນບາງບ່ອນທີ່ ມີນ້ຳເລິກ ແລະ ໄຫຼແຮງໃນຄອງລິ່ງນ້ຳ. ແຕ່ໃນແງ່ບວກ, ນ້ຳຈະຖືກລຳລຽງຈາກຄອງເພື່ອການ ຊົນລະປະທານຊຶ່ງສາມາດສະໜອງຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງ ຊາວ ບ້ານໄດ້ພຽງພໍ

ວຽກງານການປັບໜ້າດິນ ແລະ ພື້ນພູບູລະນະ ກຳລັງລິເລີ້ມໃນບາງເຂດກໍ່ສ້າງ. ບັນຫາໃຫຍ່ ອັນໜຶ່ງກໍຄືການຂາດດິນຖົມຢູ່ເຂດທີ່ໄດ້ມີການກໍ່ສ້າງ, ການເຂົ້າມາອາໄສຢູ່ໃນເຂດໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບ ອະນຸຍາດ ແລະ ການກຳຈັດຂີ້ເຫຍື້ອຢ່າງຖືກຕ້ອງ ໂດຍສະເພາະຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ. ຍັງ ມີວຽກຢ່າງອື່ນທີ່ຕ້ອງການເຊັ່ນການປັບປຸງພື້ນພູເຂດປ່າໄມ້ໃຫ້ຄົນ ສູ່ສະພາບເດີມ.

ຈາກຜົນຂອງລະດູທີ່ແຫ້ງແລ້ງຫຼາຍໃນເຂດເຊບັ້ງໄຟ, ຄຸນນະພາບຂອງນ້ຳແມ່ນມີຄວາມ ເລື້ອຍໆ ໂຊມ, ສວນຕາມແຄມຝັ່ງເຊແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ, ຮິມຝັ່ງເຊຈະຖືກກັດເຊາະໄວ ຂຶ້ນ, ນ້ຳໃນລຳເຊໃນຍາມແລ້ງຈະຫຼຸດລົງ ແລະ ການຊົນລະປະທານອາດຈະຖືກກະທົບກະ ເທືອນ. ວຽກງານກໍ່ສ້າງສຳລັບໂຄງການນ້ຳ, ສຸຂະພິບານ ແລະ ສຸຂະອະນາໄມແມ່ນໄກ້ສຳເລັດ ແລ້ວ. ການເຈາະນ້ຳບາດານ ແລະ ຕິດຕັ້ງເຄື່ອງດູນນ້ຳດ້ວຍມືສຳເລັດແລ້ວ 90% ແລະການ ກໍ່ສ້າງທ້ອງນ້ຳແມ່ນສຳເລັດແລ້ວປະມານ 85% ຂອງແຜນການ. NTPC ໄດ້ລາຍງານວ່າ ການ ລົງທະບຽນສວນແຄມຝັ່ງເຊໄດ້ສຳເລັດແລ້ວໃນເດືອນມິຖຸນາ ປີ 2009 ໃນນັ້ນໄດ້ມີສວນແຄມເຊ 4,000 ບ່ອນ ປະກອບດ້ວຍຄອບຄົວທີ່ກ່ຽວຂ້ອງປະມານ 3,000 ຄອບຄົວ. ການປຶກສາຫາລືໄດ້ ສຳເລັດໃນເດືອນມັງກອນ ປີ 2010 ແລະ ໄດ້ລິເລີ້ມຂັ້ນຕອນການຊົດເຊີຍແລ້ວ. ກຳລັງດຳ ເນີນໂຄງການກໍ່ສ້າງ19 ສະຖານີສູບນ້ຳ ຕິດຕັ້ງໃສ່ແພແຄມນ້ຳເຊ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດຮັບມືໄດ້ກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງລະດັບນ້ຳ. ນອກຈາກນີ້ ການເຊາະເຈື່ອນຂອງຕະລົງອາດຈຳເປັນກຳນົດເຂດ ເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ການທົດແທນດ້ວຍບຸກຄົນຫຼືສິ່ງຂອງທີ່ເປັນປະໂຫຍດທີ່ມີຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ.

GOL ໄດ້ສ້າງປະຕູນ້ຳ 15 ແຫ່ງໃນເຂດລຸ່ມຂອງ XBF ເພື່ອປ້ອງກັນນ້ຳໄຫຼຫຼາກຈາກສາຂາ ຂອງແມ່ນ້ຳໃນລະດູຝົນ ແລະ NTPC ກໍກຳລັງປະເມີນຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະຕິດຕັ້ງປະຕູນ້ຳ ເພີ່ມຕື່ມອີກ 4 ແຫ່ງ. ໄດ້ມີຄຳເຫັນເພີ່ມຕື່ມທາງລຸ່ມນີ້ ກ່ຽວກັບວິທີການຄຸ້ມຄອງນ້ຳຖ້ວມ ຢ່າງມີ ປະສິດທິພາບ ຈາກເຊບັ້ງໄຟ.

ຜົນກະທົບຈາກການປ່ຽນແປງຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

ລັກສະນະໜ້າດິນຢູ່ເຂດພູພຽງໄດ້ປ່ຽນແປງຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງພາຍຫຼັງທີ່ອ່າງເກັບນ້ຳເຕັມ ໂດຍທີ່ລະດັບນ້ຳປະຈຸບັນໄປຮອດຂັ້ນໄດປະຕູຂອງບ້ານຈັດສັນໄໝ່. ການຫາປາກາຍເປັນແຫຼ່ງ ລາຍໄດອັນສຳຄັນສຳລັບຊາວບ້ານ. ອ່າງເກັບນ້ຳກາຍເປັນເສັ້ນທາງເດີນເຮືອໃນການປ້ອງກັນເຂດສັດປ່າຢູ່ອີກຝັ່ງເບື້ອງໜຶ່ງຂອງນ້ຳ. ມັນແມ່ນແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທີ່ດຶງດູດ ແລະ ເສັ້ນທາງສັນຈອນຂອງປະຊາຊົນຈາກພາຍນອກເຂົ້າສູ່ພູພຽງ. ໃນປີຕໍ່ໄປ ເຂດທີ່ພົ້ນຈາກນ້ຳຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການສຳຫຼວດຢ່າງສົມບູນແລະຈັດສັນໃຫ້ເປັນທີ່ປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດ. ໃນເຂດທີ່ພົ້ນ ຈາກນ້ຳບາງບ່ອນ ກໍໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນການປູກຝັງແລ້ວ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9 -1

IAG ແນະນຳວ່າ ໃນເມື່ອມີການນຳໃຊ້ອ່າງເກັບນ້ຳທີ່ເປັນປະໂຫຍດຢ່າງຫຼາກຫຼາຍ, GOL ແລະ NTPC ໂດຍປຶກສາ ຫາລືກັບຊາວບ້ານທີ່ຖືກກະທົບ ຄວນກຳນົດນະໂຍບາຍ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງກິດຈະກຳຕ່າງໆ ພ້ອມກັບ ສ້າງ ແຜນການຈັດຕັ້ງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກິດລະບຽບ ທີ່ສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍ.

ການຫາປາໃນອ່າງເກັບນ້ຳ

ປະລິມານຂອງປາທີ່ຫາໄດ້ໃນອ່າງເກັບນ້ຳ ຈາກເດືອນພະຈິກ ປີ 2008 ເຖິງເດືອນພະຈິກ 2009 ມີຈຳນວນ 80,000 ກິໂລ/ເດືອນ (ເດືອນມິຖຸນາ) ຫາ 160,000 ກິໂລ/ເດືອນ(ເດືອນມັງກອນ) ຊຶ່ງ ມີ ການ ປ່ຽນແປງ ໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວ (ບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າປະຈຳເດືອນ ທັນວາ 2009 ຂອງ NTPC). ການຫາປາທີ່ໄດ້ຫຼາຍນີ້ມີແນວໂນ້ມທີ່ຈະຫຼຸດລົງ ແຕ່ກໍຍັງບໍ່ສາມາດຄາດຄະເນວ່າເວລາໃດເປັນທີ່ແນ່ນອນ. ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຄາດຄະເນຈຳນວນປາ ໃນ ໄລຍະຕໍ່ໜ້າໄດ້ ໂດຍ ອີງໄສ່ ຈຳນວນປາທີ່ຫາໄດ້ໃນປະຈຸບັນ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-2

ເພື່ອຄາດຄະເນຈຳນວນປາໃນອ່າງເກັບນ້ຳ, IAG ແນະນຳ ໃຫ້ NTPC ຕິດຕາມຄວາມພະຍາຍາມຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ ຄຽງຄູ່ກັບການ ແຜນງານປະເມີນຈຳນວນປາ. ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຈະໃຫ້ຄວາມສະດວກໃນການຄຸ້ມຄອງການຫາປາ ເຊັ່ນ ການກຳນົດຄວາມຕ້ອງການສຳລັບລະດູການຕ່າງໆ ແລະ ການສ້າງກະຊັງລ້ຽງປາທີ່ເໝາະສົມໃນອ່າງເກັບນ້ຳເພື່ອເປັນບ່ອນປະສົມພັນປາຊະນິດຕ່າງໆ.

ຊີວະມວນທັງໝົດບໍ່ໄດ້ເກັບອອກ ຈາກອ່າງເກັບກ່ອນທີ່ມັນເຕັມໃນເດືອນເມສາ ປີ 2009. ການເນົ່າເບື້ອຍ, ພູມສາດເຄມີຂອງທີ່ດິນທີ່ນ້ຳຖ້ວມ ແລະ ສະພາບຂອງອາກາດທີ່ມີລົມ ພັດແຮງ ມີຜົນກະທົບຢ່າງສູງຕໍ່ຄຸນນະພາບຂອງອ່າງເກັບ ແລະ ສິ່ງທີ່ໄດ້ຮັບໃຕ້ກະແສນ້ຳໄຫຼ. ຍັງ

ມີຄວາມສ່ຽງອັນໄຫຍ່ຫຼວງທີ່ເປັນໄປໄດ້ຕໍ່ຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າ ແລະ ຊີວິດຂອງປາ ຈາກການເນົ່າເປ້ອຍຂອງກຸ່ມຊີວະພັນ, ການຈັດເປັນຊັ້ນຂອງຄວາມຮ້ອນ ແລະ ໂຄນ້າທີ່ອອກດອກ.

ປະກົດວ່າ NTPC ລັງເລໃຈໃນການໃຫ້ຂໍ້ມູນດິບຈາກການຕິດຕາມຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າ ເພາະວ່າຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວບໍ່ເໝາະສົມເຜີຍແຜ່ໃຫ້ຄົນທົ່ວໄປ. ແຕ່ພວກເຮົາຄິດວ່າເພື່ອຄວາມໂປ່ງໄສ, ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ຄວນເຜີຍແຜ່.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-3

IAG ແນະນຳວ່າ:

- 1) GOL ແລະ NTPC, ໂດຍການປຶກສາຫາລືຮ່ວມກັບທະນາຄານໂລກ, ຈັດຕັ້ງສົນທິສັນຍາຮ່ວມກັນ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນການຕິດຕາມຕໍ່ສາທາລະນະ.
- 2) ໃຫ້ມີຂໍ້ມູນຈາກໂຄງການກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າທີ່ມີຢູ່ ປະກອບກັບຄຳອະທິບາຍທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຮັບປະກັນ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການຕີຄວາມໝາຍຂໍ້ມູນ ລວມທັງມາດຕະການຕ່າງໆ ເພື່ອບັນລຸ ແນວທາງຊັ້ນນຳ ແລະ ກົດລະບຽບທີ່ໄດ້ວາງໄວ້. ນອກຈາກນັ້ນ, ການລາຍງານສະຖານະພາບ ຂອງຄຸນນະພາບນໍ້າ ໃນບົດລາຍງານປະຈຳເດືອນໂດຍ NTPC ກ່ຽວກັບຄວາມກ້າວໜ້າດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ທີ່ ປະກອບໃຫ້ GOL, LTA, POE, IAG ແລະ IFI, ສະບັບທີ່ ກະທັດຫັດ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍຄວນເຜີຍແຜ່ໃຫ້ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມຕ່າງໆລວມທັງກຸ່ມ ອົງການສັງຄົມ.
- 3) GOL ຄວນສົ່ງພະນັກງານຂອງ EMUເຂົ້າຝຶກອົບຮົມຊັ້ນສູງຢູ່ພາຍໃນ ຫຼື ຕ່າງປະເທດກ່ຽວກັບການຕິດຕາມ, ການປະເມີນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າ ເພື່ອໃຫ້ພວກເຂົາເຈົ້າສາມາດປະຕິບັດວຽກການປະເມີນ ແລະ ທົບທວນແບບເອກະລາດໃນອະນາຄົດຕໍ່ໄປ.

ໃນໄລຍະການທົດລອງ, ພວກເຮົາໄດ້ຮັບລາຍງານວ່າລະດັບຂອງກະແສນໍ້າທີ່ໄຫຼລົງມາຈາກໂຄງການ ພາໃຫ້ເຄື່ອງດູດນໍ້າພິກຂວັກ ແລະ ຈຳກັດທາງຂ້າມໄປຫາຝັ່ງຫນຶ່ງຂອງນໍ້າເຊ ໃນບາງໂອກາດ. ການປ່ອຍນໍ້າໄດ້ຖືກຕຳຫນິ, ຢ່າງບໍ່ຍຸຕິທຳ, ວ່າເປັນສາຍເຫດຂອງນໍ້າຖ້ວມທາງໃຕ້ຂອງເຊບັ້ງໄຟ ໃນ ລະດູຝົນທີ່ຜ່ານມາ. ເມື່ອໂຄງການເລີ່ມຜະລິດໄຟຟ້າເພື່ອຂາຍ, ລະດັບນໍ້າເຊ ໃນລະດູແລ້ງຈະຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງ ຕາມວົງຈອນໂດຍອີງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຂະໜາດເຄື່ອງຜະລິດກະແສໄຟຟ້າຕ່າງໆ. ຈຳນວນນໍ້າທີ່ເພີ່ມ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າທີ່ບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີ ແມ່ນມີຜົນກະທົບ ຕໍ່ຊີວິດສັດນໍ້າ ໃນນໍ້າເຊ.

ຫ້ອງຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັດນໍ້າ (AEL) ຊຶ່ງຄຸ້ມຄອງຮ່ວມໂດຍ NTPC ແລະ EDF ໄດ້ເລີ່ມປະຕິບັດການຕິດຕາມຄຸນນະພາບນໍ້າໃນກາງປີ 2008 . ຫ້ອງຄົ້ນຄວ້າຫ້ອງທົດລອງດັ່ງກ່າວສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ດຶງດູດແລະຝຶກຜົນນັກຮຽນທີ່ສາມາດປະກອບສ່ວນຄວາມຮູ້ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າທີ່ອຸດົມສົມບູນ ຂອງ ລາວ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-4

IAG ແນະນຳວ່າ:

- 1) ຫ້ອງຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັດນໍ້າ (AEL) ຄວນພິຈາລະນາ ຮ່ວມມື ກັບ ສະຖາບັນທີ່ມີການຮຽນຮູ້ທີ່ສູງກວ່າ ແລະ ສາມາດໃຫ້ການສຶກສາ ແລະ ອົບຮົມ ນັກຮຽນໃນສາຂາວິຊາ ວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບໜອງບຶງ, ຊີວະສາດ, ເຄມີສາດ, ວິຊາກ່ຽວ ກັບພະລັງງານນໍ້າ, ວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ຊຶ່ງເປັນ ສ່ວນໜຶ່ງຂອງການກະກຽມ ການຕິດຕາມຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າ ແລະ ການປະຕິບັດການ ປະເມີນຜົນສິ່ງແວດລ້ອມ.
- 2) AEL ໂດຍຜ່ານ NTPC ຄວນເຮັດວຽກກ່ຽວກັບກິດຈະກຳການເຄື່ອນໄຫວສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍການປະກອບຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າ ແລະ ຊີວິດຂອງສັດນໍ້າໃນອ່າງເກັບ ນໍ້າ ຕໍ່ສາທາລະນະ.

ການຊ່ວຍເຫຼືອ ເພື່ອ ປ່ຽນແປງ ການດຳລົງຊີວິດ

ເຂດ ພູພຽງ: ການຝຶກອົບຮົມທຸກຂັ້ນຕອນ ແລະ ປະເພດຂອງການຫາປາ ກຳລັງດຳເນີນ ໄປພ້ອມກັບການຈັດສັນເຮືອ ແລະ ເຄື່ອງມືສຳລັບການຫາປາໃນອ່າງເກັບນໍ້າ. NTPC ກໍໄດ້ຂຶ້ນ ແຜນເພື່ອເຮັດຊານຄັນໄດເພື່ອເກັບປາ ແລະ ບ່ອນຈອດເຮືອໃນທຸກບ້ານຈັດສັນໄໝ່. ບ້ານທ່າ ລາງໄດ້ມີການເກັບຄ່າທຳນຽມການທຽບປາຂຶ້ນຝັ່ງໂດຍໄດ້ຈັດເປີເຊັນໃຫ້ແກ່ຄະນະຄຸມຄອງການ ຫາປາໃນອ່າງເກັບນໍ້າ (RFMC), ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ເມືອງ.

ຈາກຜົນທີ່ເພິ່ງພໍໃຈ ຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອ ທາງດ້ານກະສິກຳ , ໃນທີ່ສຸດ ປະລິມານການ ຜະລິດເຂົ້າກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄຫວຫຼວງ. ລະບົບການປັບປຸງດິນຕ່າງໆໄດ ນຳມາໝູນໃຊ້, ໄດ້ມີ ການແຈກຢາຍປູ່ຍໃຫ້ແກ່ບ້ານ ພ້ອມກັບການສົ່ງເສີມການຜະລິດປູ່ຍຈາກທຳມະຊາດ. ເຕັກນິກ ວິຊາການດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບເຕັກນິກວິຊາ ການດັ່ງກ່າວ ແລະ ໂຄງການອົບຮົມຄູຝຶກເພື່ອສົ່ງເສີມຂີດຄວາມສາມາດຂອງກິດຈະກຳໃຫ້ຕໍ່ ເນື້ອງ. ໄດ້ມີແຜນການຕິດຕັ້ງລະບົບຊົນລະປະທານຂະໜາດນ້ອຍ 221 ແຫ່ງ ກ່ອນ ວັນທີ່ເລີ່ ມຜະລິດຂາຍໄຟຟ້າ (COD) ໂດຍ ໃຫ້ ກຸ່ມບ້ານຜູ້-ໃຊ້ນໍ້າ –ເປັນຜູ້ດຳເນີນການ ແລະ ບຳລຸງ ຮັກສາ.

ການກັກຕຸນນໍ້າໄວ້ໃນອ່າງເກັບນໍ້າ ໄດ້ສ້າງການສູນເສຍທີ່ດິນສຳລັບການລ້ຽງສັດ ຢ່າງ ໃຫຍ່ຫຼວງ . ໄດ້ມີການຊຸກຍູ້ໃຫ້ຊາວບ້ານ ປູກອາຫານສັດທີ່ເປັນຫຍ້າແຫ້ງໃນດິນທີ່ເຫລືອ ເພື່ອ ຊ່ວຍຊຸກຍູ້ເພີ່ມພູນທົ່ງຫຍ້າໃຫ້ສັດ ໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ວຍການຝຶກອົບຮົມຕົວຈິງ ຂອງຜູ້ລ້ຽງສັດ. ໄດ້ມີການຊຸກຍູ້ການປູກໝາກສາລາເປັນອາຫານໃຫ້ສັດ ໃນເຂດດອນລຸ່ມ.ໃຊ້ທີ່ ດິນ

ການແບ່ງເຂດແດນທີ່ດິນອັນສົມບູນຂອງບຸກຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນຈະໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ ລະບົບການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PLUP) ຊຶ່ງກຳລັງດຳເນີນການທົດລອງໃນ ປະຈຸບັນ. ການຈັດສັນເຂດດິນນຳບົກລົງຈະເປັນວຽກໄຫຍ່ຂອງ PLUP.

ທີ່ດິນ ຂອງ ໂຄງການ: / ໃນແຜນການທີ່ດິນຂອງບ້ານ, ຊາວບ້ານໄດ້ສະເໜີອີກ ບັນຫາກ່ຽວກັບຄ່າຕອບແທນ ແຕ່ປະກົດວ່າລະບົບການຮ້ອງທຸກແມ່ນໄກ້ສິ້ນສຸດລົງ. ບໍລິສັດ ກຳລັງແນໃສ່ການກຳນົດເປັນຂັ້ນສຸດທ້າຍແຜນການພື້ນຟູ ແລະ ຄ່າຕອບແທນໃຫ້ຄົວເຮືອນສ່ວນ ບຸກຄົນ ກັບຄືນສູ່ສະພາບເດີມໃນລະຫວ່າງປີ 2010.

ເຂດກອ້ງເຂື່ອນ: ເຂັ້ມດຽວທີ່ດິນຂອງ ໂຄງການ ແຜນງານເຂດກອ້ງເຂື່ອນ (DSP) ໄດ້ ຖືກກຳນົດຂຶ້ນໂດຍຫຼັກການຄ່າຕອບແທນແລະການພື້ນຟູສູ່ສະພາບເດີມ ໂດຍຈຳກັດຢູ່ກັບ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະສະໜອງຄວາມຈຳເປັນດັ່ງກ່າວ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ DSP ໄດ້ປະຕິ ບັດການພັດທະນາທິດທາງລວມທັງການຍົກລະດັບຄວາມສາມາດໃນການເຄື່ອນໄຫວ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍສະເພາະ. ໜ່ວຍງານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຂອງ ບໍລິສັດ (E&S) ໄດ້ມີຄວາມຄິດເອົາໃຈໃສ່ຕື່ມກ່ຽວກັບວຽກງານດັ່ງກ່າວ ໂດຍສະເພາະການ ປະຕິບັດແນວທາງການບົກສາຫາລືແບບມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຮັດວຽກງານກັບຊາວບ້ານ.

ແນວທາງຂອງ NTPC ໃນການ ຈັດຕັ້ງຂໍ້ກຳນົດການບໍລິການໃນບ້ານ ແລະ ຄົວເຮືອນ ສາມາດ ຊ່ວຍພັດທະນາການປ່ຽນແປງໃໝ່ໃນການນຳທ້ອງຖິ່ນ. ໂຄງການບໍລິຫານຮ່ວມການຫາປາ ໄດ້ຖືກຊຸກຍູ້ໃຫ້ກະຈາຍການບໍລິຫານໂດຍກຸ່ມຜູ້ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ. ໜ່ວຍປະສານງານຊຸມຊົນ ປະກົດໄດ້ເຮັດວຽກຕາມຮູບການພັດທະນາທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ກຳລັງຮັດແໜ້ນໂຄງສ້າງແລະ ລະບົບຄະນະພັດທະນາບ້ານ (VCD) ພວກເຮົາສະເໜີແນະແນວທາງໂດຍອາໄສຊຸມຊົນເປັນ ພື້ນຖານ.

ກອງທຶນພື້ນຟູລາຍຮັບບ້ານ (VIRF) ແມ່ນ –ໄດ້ຈັດຕັ້ງເປັນ 6 ໄລຍະໃນບ້ານ. ໃນສາມ ໄລຍະທີ່ສຳເລັດແລ້ວນັ້ນ, ປະກົດວ່າມີ 70% ຂອງ ຄົວເຮືອນ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແຕ່ ອັດຕາດັ່ງກ່າວ ແມ່ນແຕກຕ່າງຕາມ ໝູ່ບ້ານ –ແລະ ລາຍຮັບຂອງຊັ້ນຄົນໃນສັງຄົມ. ໜ່ວຍງານຊຸມຊົນກຳລັງ ຄົ້ນຫາສາຍເຫດດັ່ງກ່າວ.

VIRF ແມ່ນຮູບການພື້ນຟູ ແລະ ການທົດແທນ ແຕ່ຕາມຄວາມຈິງແລ້ວ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ເປັນກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ. ຕາມຫຼັງການ, VIRF ແມ່ນການກູ້ຢືມເປັນຈຳນວນນ້ອຍແກ່ຄົວ ເຮືອນເພື່ອປະກອບກິດຈະກຳທີ່ພົວພັນກັບການດຳລົງຊີວິດ, ແຕ່ໃນຕົວຈິງຊາວ, ບ້ານໄດ້ເວົ້າວ່າ ພວກເຂົາເຈົ້າກູ້ຢືມດ້ວຍເຫດຜົນອື່ນ ເຊັ່ນ ຄວາມຕ້ອງການຢາປົວພະຍາດ, ເຮັດບຸນ ແລະ ເພື່ອການບໍລິໂພກ. NTPC ບໍ່ມີໜ້າທີ່ໃນການຊ່ວຍເຫຼືອພັດທະນາ VIRF ໂດຍອຳນວຍຄວາມ ສະດວກໃນໄລຍະຍາວ ແຕ່ຄວນຈັດກອງທຶນກູ້ຢືມນ້ອຍຂອງບ້ານຈຶ່ງຈະເໝາະ ສົມກັບຄວາມ ຕ້ອງການ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-5

IAG ແນະນຳໃຫ້ທະນາຄານໂລກເປັນຕົວແທນສະຖາບັນການເງິນສາກົນ (IFI) ຊຶ່ງສະໜັບສະໜູນໂຄງການໄຟຟ້ານໍ້າເທີນ 2 ແລະ GOL ປົກສາຄວາມໝາຍຂອງ VIRF ຊຶ່ງສາມາດ ຫັນເປັນເວທີແຫຼ່ງເງິນໃຫ້ກູ້ຢືມຂະໜາດນ້ອຍ ແບບ ໄລຍະ ຍາວ ສຳລັບການພັດທະນາບ້ານ –ໃຫ້ຍືນຍົງ.

GOL ຕ້ອງການບັນເທົາຜົນກະທົບຈາກນໍ້າຖ້ວມກ້ອງຂອງເຊບັງໄຟ ແລະ ສາຂາ ກັບປະຕູນໍ້າ. ອີງຕາມປະສົບການທີ່ຜ່ານມາ, ໄດ້ເກີດມີການສ່ຽງທີ່ປະຕູນໍ້າຈະຂາດປະສິດທິພາບ, ສາມາດ ສະກັດກັ້ນທາງເຂົ້າວາງໄຂ່ຂອງປາ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການຊົນລະປະທານໄຫຼຊ້າ. ບໍລິສັດໄດ້ທົດລອງກິດ ຈະກຳລະດູຝົນທີ່ສາມາດມີຊີວິດຢູ່ໄດ້ຮ່ວມກັບນໍ້າຖ້ວມ, ປັບປຸງຜົນຜະລິດ ແລະ ລາຍຮັບຈາກຜົນ ລະປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງການຫາປາແບບທຳມະຊາດ. IAG ເຫັນພ້ອມນຳຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວແຕ່ການພື້ນຟູໃຫ້ຄືນດີດັ່ງເດີມຈາກນໍ້າຖ້ວມປະຕູນໍ້າປະກົດວ່າ ແມ່ນພາລະ ກິດທີ່ສຳເລັດແລ້ວ. ຈະຕ້ອງເພີ່ມທະວີຄວາມສາມາດຂອງລັດປະຈຳແຂວງພ້ອມກັບສະມາຄົມຜູ້ໃຊ້ນໍ້າປະຈຳທ້ອງຖິ່ນເພື່ອອຳນວຍການປະຕິບັດ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາປະຕູນໍ້າໃຫ້ໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-6

IAG ແນະນຳວ່າ:

- 1) NTPC ແລະ GOL ສືບຕໍ່ເອົາໃຈໃສ່ກ່ຽວກັບການປ້ອງກັນນໍ້າຖ້ວມເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອຊາວບ້ານໃນເບື້ອງຕົ້ນ ແລະ ປັບວິກິດນໍ້າຖ້ວມໃຫ້ເປັນຜົນປະໂຫຍດ.
- 2) GOL ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນຄວາມຕ້ອງການຮັດແໜ້ນຄວາມສາມາດຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ແຂວງເພື່ອຈັດການການປ້ອງກັນນໍ້າຖ້ວມ ແລະ ການບໍລິຫານອ່າງນໍ້າເຊບັງໄຟ.

ຜົນກະທົບທາງ ບັນຫາສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ ຕໍ່ ການດຳລົງຊີວິດ

ພາກສ່ວນນີ້ແມ່ນການຫາລືຜົນການສຳຫຼວດມາດຕະຖານການມີຊີວິດຢູ່ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ໜ່ວຍສົນທະນາຈຸດສຸມ (FGD) ຂອງ IAG ພ້ອມກັບໜ່ວຍຊາວບ້ານຫຼາຍໜ່ວຍ ລວມທັງການສຳພາດບຸກຄົນແບບເຄິ່ງສະຖານະພາບ ດຳເນີນການໂດຍສະມາຊິກຂອງ IAG ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍຜູ້ຮ່ວມງານຄົ້ນຄວ້າລາວຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ. ເປັນການຍາກທີ່ຈະເຮັດຄວາມຍຸຕິທຳດ້ວຍການສົນທະນາໂດຍປະຕິບັດການສະຫຼຸບຄວາມໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ຈົບລົງໂດຍການສະເໜີບາງຄວາມເຫັນ.

ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຕາມພູພຽງ: ພາບການສຳຫຼວດ

ກ່ອນອື່ນ ການປະເມີນລາຄາຢ່າງລະມັດລະວັງໃນການປ່ຽນແປງມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດໄດ້ເກີດຂຶ້ນຈາກຜົນການທົບທວນຄືນການສຳຫຼວດມາດຕະຖານການມີຊີວິດຢູ່ທົ່ວພູພຽງທີ່ 1 ຫາ 5 ຈາກປີ 2006. ຄົວເຮືອນກໍປະກົດວ່າ“ໄດ້ຮັບການເພິ່ງພາອາໄສຜູ້ອື່ນນ້ອຍລົງໃນແຜນການລາຍຮັບ ແລະ ລາຍໄດ້ຈາກແຫຼ່ງກຳເນີດອັນຕໍ່ເນື່ອງເພື່ອການດຳລົງຊີວິດກໍເພີ່ມຂຶ້ນ” ແລະ ລາຍໄດ້ຈາກການຫາປາກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ “ຢ່າງຈະແຈ້ງ”. ການກະສິກຳ ນອກຈາກເຂົ້າ, ຜະລິດທະພັນຈາກປ່າ ແລະ ການລ້ຽງສັດ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ໄປນອກການເຮັດຟາມ (ທີ່ໄດ້ຮັບບັນຫາການວັດແທກ) ໄດ້ສ້າງລາຍໄດ້ເລັກນ້ອຍທາງວັດຖຸ ແລະ ເງິນສົດຕໍ່ການບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຫາກວ່າເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກຂອງລາວເກີນ \$2 ຕໍ່ມື້ຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີຈາກຜົນການສຳຫຼວດພື້ນຖານການໃຊ້ຈ່າຍໃນ 5 ຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ, ຕົວເລກຈຸດກາງສາມາດເປັນ \$4. ໃນພື້ນຖານລາຍຮັບ, ດ້ວຍເງື່ອນໄຂທາງເຕັກນິກ, ເສັ້ນກາງຂອງລາຍຮັບອາດຈະຢູ່ທີ່ ຫຼື ໄກ້ຄຽງກັບ \$2 ຂອງເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກ. ຄວາມແຕກຕ່າງອາດສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເງິນສຸດທິຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ NTPC ຊຶ່ງປະກົດວ່າຈະຕ້ອງບໍລິຈາກຢູ່ແລ້ວລະຫວ່າງ 40% ຂອງຕົວເລກເສັ້ນກາງສຳລັບການບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ. ເສັ້ນກາງການບໍລິໂພກຄົວເຮືອນທີ່ອ່ອນແອແມ່ນຢູ່ລະຫວ່າງ \$4 ແຕ່ອັດຕາເງິນຊ່ວຍເຫຼືອສຳລັບຄົວເຮືອນທີ່ອ່ອນແອແມ່ນສູງກວ່າເສັ້ນກາງທົ່ວໄປ.

ເຫດຜົນໃນການປ່ຽນແປງແມ່ນຕ່າງກັນຕາມທີ່ຕັ້ງຂອງບ້ານ; ຊຶ່ງປະກົດວ່າບາງໜ່ວຍຊົນເຜົ່າໄດ້ປະຕິບັດກິດຈະກຳໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວດີກວ່າໝູ່. ການຂາດແຄນແຮງງານໃນຄອບຄົວຊຶ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນພົວພັນກັບ“ຄວາມອ່ອນແອ” ເຊັ່ນມີຜູ້ໄຫຍ່ຄົນດຽວເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ຫຼື ຜູ້ເຖົ້າທີ່ຢູ່ໂດຍລຳພັງ; ແລະ ສິ່ງຂອງເກົ່າທີ່ເປັນປະໂຫຍດ. ໄດ້ມີຫຼັກຖານອັນບໍ່ຄົບຖ້ວນວ່າແມ່ຍິງມີຄວາມຊຳນານໃນຄົວເຮືອນໄໝ່ຫຼາຍກວ່າຜູ້ຊາຍ.

ໃນບາງກໍລະນີ, ພວກເຮົາເຂົ້າໃຈວ່າຄົວເຮືອນທີ່ອ່ອນແອຈະໄດ້ຮັບຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຍາດພີ່ນ້ອງ ແລະ ກົກເລົ່າຊຶ່ງອຳນວຍຕາຂ່າຍຄວາມປອດໄພພື້ນຖານຂອງສັງຄົມສຳລັບຄົນລາວໃນຊົນນະບົດ. ແຕ່ວ່າ ຂໍ້ມູນຄວາມເຫັນຂອງບໍລິສັດ ແລະ ລັດຖະບານ ຄວນສຸມໃສ່ໜ່ວຍດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ຕໍ່ໄປອາດຖືກປະໄວ້ດ້ານຫຼັງໃນການແຂ່ງຂັນສຳລັບລາຍຮັບທີ່ສູງກວ່າ.

ຜູ້ຕອບຂອງ LSMS ຫຼາຍກວ່າ 80% ໄດ້ເວົ້າຢ່າງໜັກແໜ້ນວ່າຊີວິດແຕ່ກ່ອນແມ່ນດີກວ່າການຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່, ແລະ ຕົກມາປະຈຸບັນ ບໍ່ມີໃຜເລີຍທີ່ຈະກ້າເວົ້າໄດ້ວ່າມັນບໍ່ດີອີກ. ຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່ໄດ້ຕີລາຄາຄຸນຄ່າສູງສຸດ ກໍຄືການທີ່ມີທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ໂຄງສ້າງພື້ນຖານ ທີ່ດີກວ່າແຕ່ກ່ອນ ຕິດຕາມດ້ວຍການສຶກສາ ແລະ ສາທາລະນະສຸກ. ຄວາມກ່ຽວພັນທີ່ສຳຄັນແລະ ຈະແຈ້ງໃນການສຳຫຼວດທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຜ່ານມາທັງສອງຄັ້ງເລີ່ມຈາກການກັກ ນ້ຳໃນອ່າງໄວ້ແຕ່ປີ

2008, ຊຶ່ງກາຍເປັນ “ ທາງເຂົ້າສູ່ດິນ ” ແລະ ກ່ຽວພັນກັບຄວາມສູນເສຍຂອງທີ່ດິນປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-7

IAG ແນະນຳໃຫ້ NTPC ແລະ GOL ຊ່ວຍເຫຼືອຄວາມພະຍາຍາມໃນການພັດທະນາໂດຍສຸມ ໃສ່ຄົວເຮືອນທີ່ອ່ອນແອແລະ ຕ້ອງປັບໂຕກັບການປະຕິບັດກິດຈະກຳໄໝ່ນ້ອຍກວ່າຜູ້ອື່ນ.

ຈຸດສຸມການສົນທະນາຂອງໜ່ວຍໃນບ້ານ

ການສຳພາດຂອງໜ່ວຍຈຸດສຸມຄວນນຳຂ່າວສານຂໍ້ມູນທີ່ມີຄຸນນະພາບ ອອກມາໃຫ້ໄດ້ ແທນທີ່ຂໍ້ມູນທີ່ມີປະລິມານ ຊຶ່ງທຳມະດາໄດ້ຖືກລວບລວມກັນໃນການສຳຫຼວດທີ່ກວ້າງຂວາງ. ເຕັກນິກການຄົ້ນຫາຂໍ້ມູນທັງສອງຢ່າງນີ້ຈະພາໃຫ້ຂໍ້ມູນສົມບູນຂຶ້ນ. ນອກຈາກວ່າຜົນຄວາມແຕກ ຕ່າງຂອງ FGD ທີ່ ທຽມກັນຢ່າງໄກ້ຄຽງ ກັບຜົນການສຳຫຼວດຂອງ NTPC LSMS ແລະ ປຶ້ມສຳມະໂນຄົວ (FBs)

ໃນອະນາຄົດ, ການສ້າງບ້ວງຄຳວິຈານທີ່ຕອບຄືນມາລະຫວ່າງການສຳຫຼວດ ແລະ ການ ສຳພາດໜ່ວຍ ແລະ ບຸກຄົນໃນບ້ານທີ່ເປີດເຜີຍກວ່າ ແມ່ນເປັນການຊ່ວຍອະທິບາຍຄຳເຫັນທີ່ ຕອບກັບມາຂອງການສຳຫຼວດ ແລະ ແນະນຳແຖວຂອງການສອບຖາມໃນການສຳພາດບ້ານ.

ຂໍ້ແນະນຳ 9-8

IAG ແນະນຳໃຫ້ NTPC ເຜີຍແຜ່ການວິເຄາະຢ່າງກວ້າງຂວາງຕໍ່ LSMS ແລະ FB ເພື່ອ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ນັກຄົ້ນຄວ້າອື່ນໄດ້ສອບສວນຢ່າງເລິກເຊິ່ງປະເດັນທີ່ໄດ້ຮັບການພິສູດມາແລ້ວໂດຍໃຊ້ ວິທີການທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ມີຄຸນນະພາບຫຼາຍກວ່າ ພ້ອມກັບສະເໜີຂໍ້ແນະນຳເພື່ອຄົ້ນຫາຄຳ ຖາມສຳຫຼັບ LMS ໃນອະນາຄົດ.

ການຈັດຕັ້ງຖິ່ນຖານປ່າໄໝໃຫ້ຊາວນາໃນທີ່ຮາບນາກາຍ

ພວກທີ່ໄດ້ຮັບການສຳພາດສ່ວນໄຫຍ່ຄິດວ່າ ຊີວິດຂອງພວກເຂົາເຈົ້າຈະສະດວກ ແລະ ດີ ຂຶ້ນກວ່າເກົ່າໂດຍທົ່ວໄປໃນຖານະຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່ ສົມທຽບໃສ່ບ້ານເກົ່າຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ. ທັງ ຍິງ ແລະ ຊາຍໄດ້ຕີລາຄາໂອກາດທີ່ມີປະຈຸບັນສຳຫຼັບລູກຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ. ຊາວບ້ານທີ່ມາ ຢ້ຽມ ຢາມໄດ້ລາຍງານວ່າບໍ່ມີຄອບຄົວໃດໄດ້ໜີອອກ. ຄວາມຈິງແລ້ວ ຍາດພີ່ນ້ອງຈາກພາຍ ນອກຍັງໄດ້ຍ້າຍເຂົ້າມາຢູ່ກັບຄົວເຮືອນຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ. ມີຊາວບ້ານຫຼາຍຄົນໄດ້ຍັງຢືນວ່າ ພວກເຂົາຈະບໍ່ກັບຄືນສູ່ບ້ານເກົ່າຂອງພວກເຂົາເຈົ້າອີກແລ້ວເຖິງແມ່ນວ່າບ້ານນັ້ນຈະບໍ່ຖືກ ນຳ້ຖ້ວມ. ໃນເວລາດຽວກັນພວກເຂົາຮູ້ສຶກວ່າຄວາມສະດວກ ແລະ ປອດໄພໃນການຈັດການ ລະບົບເສດຖະກິດປ່າຟາມແບບເລື່ອນລອຍຄືແຕ່ກ່ອນນັ້ນ ແມ່ນບໍ່ສາມາດຈັດຕັ້ງໃຫ້ເປັນໄປໄດ້ ອີກແລ້ວໃນ ການຈັດຕັ້ງລະບົບເສດຖະກິດຕະຫຼາດການຄ້າໂດຍມີກະສິກຳເປັນພື້ນຖານຂອງ ພວກເຂົາເຈົ້າ.

ລັກສະນະຂອງຊີວິດໄໝທີ່ດຶງດູດທີ່ສຸດຂອງຊາຍຍິງທີ່ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່ລວມທັງບ້ານເຮືອນທີ່ກວ້າງຂວາງແບບລັກສະນະລາວ, ມີ ນ້ຳໃຊ້, ຖະໜົນ ແລະ ຕາຂ່າຍໄຟຟ້າ. ຄວາມຕ້ອງການອັນຮີບດ່ວນແມ່ນສຳລັບລາຍການຜູ້ບໍລິໂພກສາມາດຄາດຄະເນ ເພື່ອ ກະຕຸ້ນຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງຄົວເຮືອນເພື່ອໄດ້ຮັບເງິນສົດຫຼາຍໂດຍຜ່ານການຊື້ຂາຍໃນຕະຫຼາດ. ດັ່ງບ່ອນອື່ນໃນໂລກ, ສິ່ງດັ່ງກ່າວສາມາດນຳໄປສູ່ການເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງແນ່ນອນຂອງຄວາມແຕກຕ່າງຂອງລາຍຮັບ ແລະ ຄວາມຢູ່ດີພາຍໃນ ບ້ານ ແລະ ໃນ ບັນດາບ້ານ.

ພວກຜູ້ຍິງໄດ້ຍົກຍ້ອງວ່າສາມາດເຂົ້າຫານຳສະອາດໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍໂດຍຜ່ານເຄື່ອງດູດນ້ຳດ້ວຍມື, ຄູນິກເພື່ອສຸຂະພາບ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ໂຮງຮຽນອານຸບານ. ການຈັດສະຫຼອງການແຕ່ງງານ ແລະ ພິທີຊາປະນະກິດສິບອ້ອມຂ້າງຄົວເຮືອນໄດ້ນຳເອົາປະຊາຊົນໃຫ້ຢູ່ໄກ້ຄຽງກັນ ແລະ ສາມາດເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາເຈົ້າຊ່ວຍເຫຼືອຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນໄດ້ເກີດມີຄວາມເປັນຫ່ວງຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ ແລະ ຮຸນແຮງທີ່ຄົວເຮືອນບໍ່ໝັ້ນໃຈວ່າມີເຂົ້າກິນໄດ້ພຽງພໍຕະຫຼອດປີ. ດັ່ງນັ້ນວິຊາການຂອງ NTPC ໄດ້ພະຍາຍາມເກັບກ່ອມພວກເຂົາເຈົ້າວ່າພວກເຂົາຈະໄດ້ກຳໄລຫຼາຍຂຶ້ນຫາກພວກເຂົາເຈົ້າປູກເຂົ້ານ້ອຍລົງແຕ່ແທນທີ່ດ້ວຍການປູກພືດຜັກທີ່ມີຄຸນຄ່າແລ້ວນຳໃຊ້ຜົນກຳໄລທີ່ໄດ້ຮັບນັ້ນໄປຊື້ເຂົ້າ, ບັນດາຄົວເຮືອນທັງຫຼາຍຍັງບໍ່ແນ່ໃຈ ແລະ ເຊື່ອໃຈ.

ຄວາມຢ້ານກົວທີ່ມີຢູ່ຢ່າງຍາວນານກໍຄືຄວາມບໍ່ສາມາດທີ່ຈະຮັບປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານໄດ້ຕະຫຼອດປີນັ້ນໄດ້ຖືກລົບລ້າງໂດຍຊຸມເງິນຊຸມຄຳຈາກການທາບາໃນອ່າງ. ຫຼາຍຄົວເຮືອນກໍໄດ້ກຽມພ້ອມເພື່ອປະຕິບັດການດຳລົງຊີວິດຕາມແຫຼ່ງໄໝ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ສະແດງອອກຜ່ານ ໂຊກລາບທີ່ໄດ້ມາໂດຍບໍ່ໄດ້ຫວັງນັ້ນ ຈະສືບຕໍ່ຕະຫຼອດປີ.

ລະຫວ່າງທີ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກຢ່າງເລິກເຊິ່ງກ່ຽວກັບການຫວງຫ້າມການລ່າສັດ ແລະ ການດັກຈັບສັດໃນປ່າ, ຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່ສາມາດເຂົ້າໃນປ່າເພື່ອຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ (NTFP) ເຮັດໃຫ້ບັນເທົາຄວາມຮູ້ສຶກອັນບໍ່ຕໍ່ເນື່ອງຂອງພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້. ການປະຕິບັດກິດລະບຽບໄໝ່ ຂອງລັດກ່ຽວກັບການຫ້າມການລ່າສັດ ໄດ້ນຳໄປສູ່ການຍອມຮັບຂຶ້ນຂອງພວກເຂົາຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມກິດລະບຽບການບຸກລຸກຂອງລັດ.

ການບັນເທົາການເພິ່ງພາອາໄສ ໃນຄວາມຄິດທີ່ຈະດຳເນີນຊີວິດຕໍ່ໄປໂດຍຜ່ານວັດທະນະທຳທີ່ງຽບຂອງ ພວກເຂົາເຈົ້າ, ອາດຈະຕີຄວາມໝາຍວ່າເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຂັ້ນຕອນຂອງການເຮັດໃຫ້ທັນສະໄໝ, ແຕ່ໃນເວລາດຽວກັນ ມັນສາມາດເປັນສັນຍານການຍ້າຍໄປເພິ່ງພາອາໄສບໍລິສັດ ແລະ ລັດຫຼາຍກ່ວາເກົ່າ. ການຍົກປະເດັນຄວາມຕໍ່ເນື່ອງຂອງການພັດທະນາການດຳລົງຊີວິດ, ທັນທີທີ່ NTPC ຖອນໂຕ ແລະ ລັດຖະບານກໍຍຸດຕິຊ່ວຍເຫຼືອການພັດທະນາຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່. ຊາວບ້ານກໍໄດ້ຕະນັກດີຕໍ່ສະພາບການໃນອະນາຄົດນີ້ ຊຶ່ງນຳມາເພີ່ມພູນຄວາມກ້າວໜີ້.

ຜ່ານທ່າເຮືອຂອງບ້ານສ່ວນຫຼາຍ ການປະສົມຂອງໜ່ວຍຊົນຊາດ, ບໍ່ມີການສະແດງອອກຂອງການເຮັດໃຫ້ບາດໝາງກັນ, ການຮູ້ລັກສະນະຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ຫຼື ຄວາມກຽດຊັງປະກົດຂຶ້ນໃນການລິນທະນາ. ຜູ້ນຳບາງຄົນໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັ່ງເກດວ່າຊົນຊາດບາງໄດ້ປັບໂຕເຂົ້າກັບເສດຖະກິດໄໝ່ໄດ້ດີກວ່າກຸ່ມອື່ນ.

ຜູ້ຍິງທີ່ພວກເຮົາໄດ້ໂອ້ລົມຕ້ອງການ ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການສ້າງລາຍຮັບທີ່ ໃຫ້ຫຼາຍກ່ວາເກົ່າ ແລະ ຄອບຄົວຂອງພວກເຂົາເຈົ້າບໍ່ສາມາດຜະລິດເຂົ້າເພື່ອຮັບປະກັນ ການ ບໍລິໂພກໃນແຕ່ລະປີ, ແລະ ພວກເຂົາເຫັນຄວາມສໍາຄັນຂອງການຄ້າ ຊຶ່ງສ່ວນໄຫຍ່ ແມ່ນກິດຈະກຳຂອງຜູ້ຍິງ, ຊຶ່ງເປັນ ຄວາມສາມາດທີ່ດີ ເພື່ອທົດແທນຄວາມແຕກຕ່າງກັນ. ແຕ່ວ່າ ພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ເວົ້າວ່າ ພວກເຂົາຕ້ອງການການ ຊ່ວຍດ້ານການສຶກສາສໍາລັບຜູ້ຍິງໂດຍສະເພາະ ພາຍໃນບ້ານ. ໃນປະຈຸບັນ ພວກເຂົາເຊື່ອວ່າ ມີ ການເອນອງໄປທາງໃດທາງໜຶ່ງໃນການຄັດເລືອກຜູ້ຊາຍເຂົ້າໃນການຝຶກອົບຮົມທີ່ຜິດ ຊຶ່ງບາງທີ ມີບາງສ່ວນເທົ່ານັ້ນທີ່ເຫັນວ່າກ່ຽວພັນກັບຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຮ່ວມຫາລືກັບຜູ້ຍິງ.

ການຄ້າຂາຍຂອງຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ້ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜູກມັດກັບເສດຖະກິດທີ່ບໍ່ ແມ່ນອນຂອງຕະຫຼາດ ຈະໃຊ້ເວລາຍາວ ນອກຈາກວ່າຜູ້ຍິງບັນລຸຄວາມຕ້ອງການຂອງພວກເຂົາ ໃນການຊ່ວຍເຫຼືອເພື່ອຍ້າຍອອກໃຫ້ໄວກວ່າເກົ່າ, ພ້ອມດ້ວຍໂອກາດຂອງຊາວໜຸ່ມ. ຄວາມແຂງ ຂັນຂອງພວກເຂົາ ແມ່ນຫຍຸ້ງຍາກ ເພາະວ່າປະຈຸບັນພວກເຂົາຕ້ອງຢ່າງ ໄລຍະຍາວເພື່ອຫານ້ຳ, ການປູກປ່າທີ່ໜັກໜ່ວງ ແລະ ການດູ ແລະ ຮັກສາເດັກນ້ອຍ, ດ້ວຍເຫດນີ້ພວກເຂົາຈຶ່ງສ່ຽງໄພຕໍ່ ກິດຈະກຳຜະລິດທະພັນອື່ນ.

ລັກສະນະຍຸດທະສາດຂອງຄົວເຮືອນ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນທີ່ພຽງ ປະກົດເຫັນທິດທາງເນັ້ນ ໜັກໃສ່ການຄ້າປະກັນທາງສະບຽງອາຫານ ຜ່ານການປູກເຂົ້າ. ປະກົດການດັ່ງກ່າວແມ່ນ ສ່ອງແສງ ເຖິງຂໍ້ຮຽກຮ້ອງຂອງຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ້ເພື່ອໃຫ້ມີທີ່ດິນຫຼາຍຂຶ້ນໃນການຂະຫຍາຍ ການ ຈັດຫາເຂົ້າຂອງພວກເຂົາເຈົ້າໂດຍການເກັບຮັກສາໄວ້ຕາມທັດສະນະການມີຊີວິດຢູ່ຕາມຮີດ ຄອງປະເພນີ. ໂຊກລາບທີ່ໄດ້ມາດ້ວຍການຫາປາທີ່ຄຸງຄູ່ກັບການລ່າສັດ ແລະ ລະບົບການເຕົ້າ ໂຮມປ່າໂລ່ງ, ໄດ້ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ຄົວເຮືອນສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບລະບົບເສດຖະກິດໄໝ້ຢ່າງ ໄວວາໄດ້. ມັນເປັນການງ່າຍ ແລະ ສະດວກພໍລົມຄວນໃນການຮຽນຮູ້ການຂາຍເງິນສົດເພື່ອໃຫ້ ສາມາດຊື້ເຂົ້າ ແລະ ເຄື່ອງຂອງທີ່ຈຳເປັນສໍາລັບຄົວເຮືອນ. ໃນລະຫວ່າງທີ່ຄົວເຮືອນນີ້ຍັງນອນຢູ່ ໃນທັດສະນະການດຳລົງເສດຖະກິດທີ່ບໍລິການໃຫ້ພວກເຂົາໄດ້ດີໃນເມື່ອກ່ອນ, ລາຍໄດ້ຈາກ ການຫາປາປະຈຸບັນຈະປ່ຽນແປງທິດທາງເພື່ອລວມການດຳລົງຊີວິດໂດຍພື້ນຖານການຄ້າ ເຂົ້າກັນກັບບົດວັດທະນະທຳຂອງພວກເຂົາ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ບໍລິສັດການຫາປາ ຈະຄວບ ຄຸມການເຮັດຟາມການຄ້າສະດວກກວ່າການເກັບກ່ຽວທີ່ບໍ່ຄຸ້ນເຄີຍໃນທີ່ດິນທີ່ອຸດົມສົມບູນນ້ອຍ ແລະການຈັດຫານ້ຳທີ່ຈຳກັດ. ໃນໄລຍະຍາວ ການປັບຕົວໃສ່ຕະຫຼາດດ້ວຍການເນັ້ນໜັກທີ່ນ້ອຍ ກວ່າໃສ່ທິດທາງການດຳລົງຊີວິດ ຈະປະກົດອອກມາຢ່າງໜັກແໜ້ນໃນລຸ້ນຕໍ່ໄປ.

ພວກເຮົາແນະນຳໃນທີ່ນີ້ແນວທາງຊື່ນຳບາງປະການຈາກທັດສະນະມະນຸດວິທະຍາດ້ານ ສັງຄົມ ສຳຫຼັບແຜນການແບບມີສ່ວນຮ່ວມຂອງບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະເກນອາຍຸທີ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກ ໄວ ພ້ອມກັບການປະເມີນຜົນກັບຊຸມຊົນທີ່ຖືກກະທົບດ້ວຍໂຄງການ. ແນວທາງຊື່ນຳສ່ວນ ຫຼາຍນີ້ຖືປະຕິບັດເຊັ່ນດຽວກັນກັບບຸກຄົນທີ່ຖືກກະທົບຈາກແຜນການທີ່ດິນແລະກະແສນ້ຳ.

- ນັກວິຊາການຕ້ອງການຮຽນຮູ້ວ່າຈະເຮັດວຽກແນວໃດກັບຄົວເຮືອນໃນບ້ານໃນແບບການຮຽນຮູ້ຮ່ວມ.
- ຜູ້ຍິງບາງຄົນໄດ້ເວົ້າວ່າພວກນັກວິຊາການຕ້ອງຫຼີກເວັ້ນຢ່າງເດັດຂາດ “ລາຍງານດອກໄມ້” ຫຼື ຄຳອະທິບາຍທີ່ເວົ້າເຖິງສິ່ງທີ່ດີຂອງໂຄງການ.
- ພົວພັນເຖິງຂັ້ນຕອນການຕັດສິນໃຈແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ແທນທີ່ກັບ “ວິທີການແບບພົມລາຍມີ” ແລະ ແບບ“ໜຶ່ງຂະໜາດໃຊ້ໄດ້ໝົດ” ຈະຊ່ວຍໄດ້.
- ການເພີ່ມພູນຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດໃຫ້ແມ່ຍິງປະກົດໄດ້ຜົນທີ່ມີຄວາມຫວັງ, ເລີ່ມຈາກພວກເຂົາເປັນໜຶ່ງໃນຜູ້ກະຕືລືລົ້ນທີ່ສຸດໃນການລົງທຶນຄ້າຂາຍໄປສູ່ປະສົບການທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວພວກເຂົາເຈົ້າ, ມັນມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຈະປຶກສາຫາລືກັບພວກເຂົາເຈົ້າໃນທຳນອງທີ່ຈະນຳເອົາສຽງແລະຄຳເຫັນຂອງພວກເຂົາເຈົ້າອອກມາ.
- ເດັກໄວໜຸ່ມ ແລະ ຜູ້ໄຫຍ່ທີ່ຍັງໜຸ່ມ ຊາຍແລະ ຍິງເຮັດໃຫ້ເຫັນເປັນຮູບຮ່າງຂອງລຸ້ນຕໍ່ໄປຫຼາຍກວ່າປະຈຸບັນ ດ້ວຍຄວາມເຊື່ອໝັ້ນກັບເສດຖະກິດການຄ້າທີ່ທັນສະໄໝ. ມັນຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຈະໃຫ້ພວກເຂົາ ຕ້ອງຈົບໂຮງຮຽນມັດທະຍົມດ້ວຍຫຼັກສູດທີ່ຕອບສະໜອງຕໍ່ເສດຖະກິດໄໝໃນຊົນນະບົດ.
- ນັກວິທະຍາສາດສັງຄົມ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ (NGO) ລວມທັງ NGO ລາວ ສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ຢ່າງໄຫຍ່ຫຼວງ ໃນການເຮັດໃຫ້ສຳເລັດ ການສຶກສາ ແລະ ໂຄງການໄໝທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ກຳນົດໂດຍຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານ. ຄວາມຮູ້ທີ່ຕ້ອງການໂດຍການສົ່ງເສີມດ້ວຍ NGO ແລະ ນັກຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບໂຮງຮຽນ ລະດັບບ້ານ ຄວນເອົາມານຳໃຊ້ໃນຂັ້ນຕອນການຂຶ້ນແຜນການ. ການປະຕິບັດຕໍ່ກັນທີ່ຍິ່ງໄຫຍ່ກວ່າ ແລະ ຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ ລະຫວ່າງໜ່ວຍຕ່າງໆ ທາງດ້ານໜຶ່ງ ແລະ ການຂຶ້ນແຜນການທາງວັດຖຸ, ການບໍລິຫານ ແລະ ພະນັກງານເຕັກໂນໂລຈີ ແລະ ວິສະວະກຳ ໃນອີກດ້ານໜຶ່ງ.
- ຕ້ອງການການຕິດຕາມປາທີ່ມີຢູ່ຢ່າງລະມັດລະວັງໃນກໍລະນີທີ່ການຈັດຫາປາຫາກຫຼຸດລົງໂດຍກຳນົດ ແຫຼ່ງລາຍຮັບອື່ນ, ບໍ່ດັ່ງນັ້ນຫຼາຍຄອບຄົວອາດຈະກັບຄືນສູ່ສະພາບເດີມຈາກທິດທາງການດຳລົງຊີບທີ່ເຂັ້ມງວດ, ຊຶ່ງກາຍເປັນຕຳລາຂອງຄວາມຍາກຈົນ.

ການແນະນຳ 9-9

IAG ແນະນຳໃຫ້ GOL ແລະ NTPC ບັນທຶກໄວ້ແນວທາງທີ່ພວກເຮົາໄດ້ແນະນຳ ແລະ ນຳໄປສູ່ຂັ້ນຕອນຂອງການຂຶ້ນແຜນການ –ແລະ ການປະເມີນຜົນແບບມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທີ່ຖືກກະທົບຈາກແຜນການ, ໂດຍໃຫ້ລະມັດລະວັງພິເສດຕໍ່ແມ່ຍິງແລະຊາວໜຸ່ມ.

ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ຂອງຊາວຊາວກະເສດຕະກອນໃນແຜນທີ່ດິນ

ຜູ້ທີ່ໄດ້ຖືກສຳພາດເຊື່ອວ່າໂດຍທົ່ວໄປ ລັກສະນະບວກຂອງເຂື່ອນມີນ້ຳໜັກຫຼາຍກວ່າຜົນທາງດ້ານລົບ. ພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຫັນຄຸນຄ່າການຄ້າທີ່ເປີດໂອກາດໃຫ້ການດຳລົງຊີວິດດີຂຶ້ນ, ການເຂົ້າຫາການບໍລິການທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໂຄງສ້າງພື້ນຖານ. ພິເສດແມ່ນພວກຜູ້ຍິງໄດ້

ສະແດງອອກວ່າເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ທີ່ດົນໄໝ ແລະ ເສດຖະກິດການຕະຫຼາດໝາຍວ່າມີ ວຽກເພີ່ມສຳລັບພວກເຂົາເຈົ້າ ແຕ່ພວກເຂົາກໍຍິນດີເພາະພວກເຂົາແລະຄອບຄົວຈະຢືນຢູ່ໃນ ຖານະຜູ້ມີກຳໄລ.

- ສະມາຊິກໃນຄົວເຮືອນຍັງບໍ່ແນ່ໃຈວ່າພວກເຂົາຈະສາມາດຄວບຄຸມຕະຫຼາດໄດ້ຢ່າງ ດີພໍໃຊ້ເພື່ອດຳເນີນເສດຖະກິດການຄ້າຕໍ່ໄປ ແລະ ທົດແທນການຂາດແຄນເຂົ້າກິນ ໄດ້ຢ່າງພຽງພໍຊຶ່ງໝາຍເຖິງຄວາມບໍ່ປອດໄພຂອງອາຫານ. ພວກເຂົາເຈົ້າຫວັງວ່າ ເດັກນ້ອຍພວກເຂົາຈະຈະເລີນຮອຍຕາມຜູ້ໄຫຍ່ແຕ່ກໍບໍ່ແນ່ໃຈວ່າມັນຈະເກີດຂຶ້ນ. ຍຸດທະສາດຂອງຄອບຄົວພວກເຂົາແມ່ນສຸມໃສ່ການເສີມຂະຫຍາຍທີ່ດິນໃຫ້ກວ້າງ ອອກເທົ່າທີ່ຈະເຮັດໄດ້ເພື່ອສະໜອງຄວາມຕ້ອງການເຂົ້າໃຫ້ພຽງພໍໃນຮອບປີ. ທາງ ເລືອກຂອງການຊື້ເຂົ້າເພື່ອສະເໜີການຂາດແຄນເຂົ້າແທນທີ່ການເສີມຂະຫຍາຍ ຄວາມຕ້ອງການເຂົ້າກຳລັງເກີດຂຶ້ນແລ້ວແລະພາໃຫ້ເກີດຄວາມກົດດັນ. ບາງຄົນ ເຫັນວ່າທຶນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອຕັດຄວາມຕ້ອງການພື້ນຖານຂອງຄົວເຮືອນອອກ ແລະ ບາງຄົນເຫັນວ່າການຊື້ເຂົ້າເປັນການປ່ອຍໃຫ້ທີ່ດິນບູກຝັງມີອິດສະລະເພື່ອມູນຄ່າ ຕະຫຼາດທີ່ສູງກວ່າ.

ໃນແຜນການທີ່ດິນ, ພໍ່ແມ່ມີຄວາມຍິນດີກັບໂອກາດໄໝ່ຈາກການກະສິກຳທີ່ໄດ້ຜົນ ດີກວ່າແຕ່ສະແດງຄວາມສົນໃຈວ່າການຂາດແຄນໂຮງຮຽນມັດທະຍົມໃນເຂດ ໄກ້ຄຽງແລະການຂາດແຄນວຽກສຳລັບຊາວໜຸ່ມພາໃຫ້ໂອກາດຊີວິດຂອງເດັກນ້ອຍ ພວກເຂົາຫຼຸດນ້ອຍລົງ. ສະມາຊິກຄົວເຮືອນທີ່ໜຸ່ມກວ່າມີໂອກາດໃນການສຶກສາທີ່ ຈຳກັດສຳຫຼັບການກະສິກຳການຄ້າທີ່ທັນສະໄໝລວມທັງການຄ້າແລະກິດຈະກຳ ຂອງບໍລິສັດທ້າຍຮ້ານອື່ນ. ຜູ້ຍິງປະກົດມີການປັບຕົວໄດ້ຫຼາຍກວ່າແລະຜົນປະ ໂຫຍດໃນການເສີມຂະຫຍາຍກິດຈະກຳທາງດ້ານເສດຖະກິດເພື່ອສິ່ງເສີມຄວາມຮູ້ທີ່ ມີຢູ່ປະຈຸບັນຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ, ການປະຕິບັດຄວາມສ່ຽງແລະການເອນອງທີ່ເຕັມ ໄປດ້ວຍຄວາມຄິດໄໝ່. ພວກເຂົາເຈົ້າເວົ້າຢູ່ເລື້ອຍໆວ່າພວກເຂົາຕ້ອງການ ການສຶກສາອົບຮົມແລະປາຖະໜາທີ່ຈະຮ່ວມການຕັດສິນໃຈໃນບ້ານແລະຄົວເຮືອນ ເພື່ອສາມາດຮັບກັບການດຳລົງຊີວິດແບບໄໝ່. ຄວາມສົນໃຈກ່ຽວກັບຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ ເວລາລັດເຂົ້າມາຄຸ້ມຄອງ, ເພີ່ມການສູດມິນຄວາມກ້າງວິນໃຈໃຫ້ພວກເຂົາ.

ພວກເຮົາສະເໜີແນະແນວທາງນະໂຍບາຍດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ເພື່ອພັດທະນາມະນຸດໃນແຜນ ການທີ່ດິນ:

- ໂຄງການພັດທະນາຊຸມຊົນຂອງບົດບາດຍິງຊາຍແລະເກນອາຍຸທີ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກ ໄວ, ຄວາມເຊື່ອຖື, ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມທາງດ້ານເຕັກນິກສຸມໃສ່ລະດັບບ້ານ ແນໃສ່ເພື່ອຮັດແໜ້ນແຫຼ່ງລາຍຮັບທີ່ໄໝ່ກວ່າເພື່ອຈັດຕັ້ງແລະສ້າງໃນປະຈຸບັນ ການປົກຄອງລະດັບເມືອງເພື່ອສືບຕໍ່ການຊ່ວຍເຫຼືອ.

- ການພັດທະນາຖິ່ນແຖວຊາວໜຸ່ມກະສິກອນທີ່ສາມາດ, ວິຊາການກ່ຽວກັບການ ຫາປາ ແລະ ລ້ຽງສັດຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຢ່າງໄຫວໂດຍການສ້າງຕັ້ງ ໂຮງຮຽນມັດທະຍົມໂດຍການເຂົ້າຫາການສຶກສາອົບຮົມກ່ຽວກັບກະສິກຳ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ສະດວກ.
- ຜູ້ຍິງຕ້ອງການໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຢ່າງໜັກໜ່ວງກວ່າໃນເສດຖະກິດການຕະ ຫຼາດໄໝ່ຜ່ານການສົ່ງເສີມຄວາມຊຳນານ, ການໃຫ້ອຳນາດສ່ວນຕົວ, ຮັດແໜ້ນ ການຕັດສິນໃຈແບບມີສ່ວນຮ່ວມແລະຖະໜົນແລະການຂົນສົ່ງເຖິງຕົວເມືອງທີ່ ດິກວ່າ.
- ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ແລະ ແຂວງຕ້ອງການການຝຶກອົບຮົມຄວາມຮູ້ຄວາມສາ ມາດຢ່າງໜັກໜ່ວງ, ແລະ ການປະຕິຮູບສະຖາບັນກໍເປັນທີ່ຕ້ອງການຂອງ ລັດຖະບານເພື່ອຮັບພາລະໜ້າທີ່ຫຼັງຈາກບໍລິສັດຈະໄດ້ຍົກຍ້າຍອອກໄປ.

ການແນະນຳ 9-10

IAG ແນະນຳໃຫ້ GOL ແລະ NTPC ບັນທຶກໄວ້ແນວທາງທີ່ພວກເຮົາໄດ້ແນະນຳ ກ່ຽວກັບຄົວ ເຮືອນຂອງຊາວນາໃນແຜນການທີ່ດິນ, ປະຕິບັດຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເໝາະສົມໃຫ້ແກ່ບົດບາດ ຍິງຊາຍແລະອາຍຸພ້ອມກັບສັບຊ້ອນພວກເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃນຂັ້ນຕອນຂອງການຂັ້ນແຜນການແລະ ການປະເມີນຜົນແບບມີສ່ວນຮ່ວມລວມກັບຊາຍຍິງຂອງຊຸມຊົນທີ່ຖືກກະທົບຈາກແຜນການ.

ການກະສິກຳຂອງຊາວນາໃນເຂດເຊບັ້ງໄຟ ແລະ ເຂດທີ່ຫ່າງໄກຈາກຕົວເມືອງ

ການປ່ຽນແປງໃນເຂດເຊບັ້ງໄຟຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການສັງເກດການໂດຍຜ່ານວົງຈອນສົມບູນປະຈຳ ປີຂອງການກະສິກຳແລະຊາວບ້ານກໍໄດ້ມີສຽງຈົ່ມເລັກນ້ອຍ. ການຊຶ່ງເກີດຈາກເຕັກໂນໂລຊີທີ່ ຜິດພາດແລະດັດແປງບໍ່ໄດ້, ເຊັ່ນການປູກຝັງໃນໜອງປາຫຼືການຈັດເຄື່ອງສູບນໍ້າ. ກຳໄລອັນຈະ ແຈ້ງໄດ້ຊື່ບອກໃຫ້ເຫັນປ່ອນສຳຄັນເຊັ່ນນ້ຳເພີ່ມຂຶ້ນຈາກລຳເຊແລະນ້ຳສ້າງຊຶ່ງຊ່ວຍໃຫ້ມີການ ປູກເຂົ້າໃນເທື່ອທີສອງ. ການພັດທະນາດັ່ງກ່າວພາໃຫ້ເກີດຄວາມປອດໄພຂອງເຂົ້າໃນຫຼາຍຄົວ ເຮືອນຕາມມາດ້ວຍການມີຈຳນວນເຂົ້າທີ່ເຫຼືອກິນຈຶ່ງໄດ້ເກັບໄວ້ສຳຫຼັບຂາຍ. ນັ້ນແມ່ນສາຍເຫດ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ເກີດມີການສົ່ງເສີມໃຫ້ແຫຼ່ງລາຍຮັບເພີ່ມຂຶ້ນ. ກິດຈະກຳການສົ່ງເສີມການອະນາ ໄມກໍເກີດມີການເພີ່ມມູນຄ່າເຊັ່ນດຽວກັນ.

ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານປະກົດໄດ້ຖືກຖອນຫຼີຍັງຖືກນຳໃຊ້ຈາກຜູ້ຊາຍຫຼາຍກວ່າຜູ້ຍິງ. ເຖິງ ແມ່ນວ່າບໍ່ມີຂໍ້ຫ້າມໃຫ້ຜູ້ຍິງກູ້ຢືມເງິນທຶນ, ການຈຳກັດເງິນກູ້ຢືມໃຫ້ສະມາຊິກໜຶ່ງຄົນໃນ ຄອບຄົວເທົ່ານັ້ນໄດ້ມີຜົນສະທ້ອນກ່ຽວກັບສິດທິພິເສດຂອງຜູ້ຊາຍແລະຜູ້ຍິງຄຽງຂ້າງຊຶ່ງເປັນຜູ້ກູ້ ຢືມທີ່ສາມາດເປັນໄປໄດ້. ການຄັດຄ້ານຂອງຜູ້ຍິງໃນປີທີ່ຜ່ານມານັ້ນພາໃຫ້ການກູ້ຢືມປະຈຸບັນ ສາມາດເຂົ້າຫາໄດ້ໂດຍສະມາຊິກຂອງຄົວເຮືອນຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງຄົນຈຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຜູ້ຍິງແລະຊາວ ໜຸ່ມບາງຄົນມີຈຳນວນເພີ່ມຂຶ້ນເພື່ອກູ້ຢືມເງິນຕາມ ລະບຽບເພື່ອລົງທຶນຄ້າຂາຍທີ່ເກີດດອກອອກ ຜົນ. ການອົບຮົມຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຂອງແຜນການໃຫ້ກຳເນີດລາຍຮັບໄໝ່ກຳລັງຖືກແນະນຳແລະຍົກ ລະດັບຂຶ້ນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ລິເລີ່ມລົງທຶນໄໝ່ເກີດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນວ່າເຂົາຕ້ອງການທີ່ຈະສ່ຽງດຳເນີນ

ທຸລະກິດ. ນີ້ເປັນຜົນປະຕິບັດສໍາລັບຜູ້ຍິງທີ່ມີໜ້າທີ່ເປັນຄົນງານໃນຄົວເຮືອນຫຼືກໍາມະກອນໃນ
ຟາມຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ຊຶ່ງເປັນການປະນີປະນອມການພັດທະນາຂອງພວກເຂົາເຈົ້າມາເປັນ
ແມ່ຄ້າຫຼືນັກທຸລະກິດ.

ຄໍາຖາມກ່ຽວກັບຄວາມກັງວົນແລະຜົນຂອງພວກເຂົາ, ຜູ້ຍິງກຸ່ມໜຶ່ງໄດ້ວາດຮູບພາບຂຶ້ນ
ປະກອບຂຶ້ນດ້ວຍຫຼາຍໆສ່ວນ: ການຊົນປະທານທີ່ເປັນຄອນກຣີດ, ຄອງລະບາຍນໍ້າທີ່ໄປເຖິງທຸກ
ໂຮ່ນໍາ, ມີນໍ້າດື່ມສະອາດທີ່ພຽງພໍສໍາລັບທຸກຄົນພ້ອມດ້ວຍທໍ່ສົ່ງນໍ້າເຂົ້າທຸກຄົວເຮືອນ, ຖະໜົນທຸກ
ເສັ້ນລາດຢາງ, ສູນສຸຂະພາບອະນາໄມ, ແລະໂຮງຮຽນປະຖົມສົມບູນຊຶ່ງພາໃຫ້ເດັກນ້ອຍພວກ
ເຂົາສາມາດອ່ານອອກຂຽນໄດ້ແລະມີວຽກເຮັດງານທຳທີ່ດີກວ່າໃນອະນາຄົດ.

ພວກເຮົາສະເໜີແນະແນວທາງນະໂຍບາຍດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ເພື່ອພັດທະນາລ່ອງຕາມກະແສນໍ້າໃນ
ອະນາຄົດ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ມັນມີຄວາມສໍາຄັນທີ່ຈະຕິດຕາມຜົນຂອງການປ່ຽນແປງຂອງດິນແລະແບບແຜນສິ່ງຂອງ
ທີ່ມີຄ່າ, ສຸມໃສ່ໜ່ວຍລາຍໄດ້ຕ່າງໆຂອງຄົວເຮືອນ, ລາຍໄດ້ທີ່ບໍ່ຮວມກັນຂອງຊາຍ
ແລະ ຍິງ ແລະລາຍໄດ້ຂອງທຸລະກິດຊາວໜຸ່ມ ແລະ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນ
ກະທົບ ຕໍ່ແນວຄິດແລະສະຫວັດດີພາບໃນປະຈຸບັນແລະອະນາຄົດຂອງຄົວເຮືອນພວກ
ເຂົາ.
- ຜູ້ສະໜັບສະໜູນແລະຜູ້ຝຶກອົບຮົມກິດຈະກຳຕາມທິດທາງການຕະຫຼາດໄໝ້ຈະຕ້ອງໃຊ້
ເວລາເພື່ອປະຕິບັດຕໍ່ກັນກັບຜູ້ລິເລີ້ມສ້າງສັນໄໝ້ໃນບ້ານ, ພວກເຂົາສາມາດໃຫ້ການ
ຊ່ວຍເຫຼືອຕິດຕາມເຊັ່ນດຽວກັນເພື່ອພິສູດໃຫ້ເຫັນບັນຫາແລະໂອກາດຊົ່ວຄາວທີ່ກະທົບ
ຕໍ່ຄວາມຕໍ່ເນື່ອງຂອງທຸລະກິດ.
- ອີງຕາມແຜນການທີ່ດິນ, ຜູ້ສົ່ງມອບໂຄງການພັດທະນາຈາກບໍລິສັດ ຕ້ອງການການຝຶກ
ອົບຮົມສໍາຫຼັບເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງແລະແຂວງແລະການປະຕິຮູບກ່ຽວກັບສະຖາບັນ.

ການແນະນຳ 9-11

IAG ແນະນຳໃຫ້ GOL ແລະ NTPC ບັນທຶກໄວ້ແນວທາງທີ່ພວກເຮົາໄດ້ແນະນຳກ່ຽວກັບ
ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມລ່ອງນໍ້າເຊບັ້ງໄຟແລະເອົາພວກເຂົາລວມເຂົ້າໃນຂັ້ນຕອນຂອງການຂຶ້ນ
ແຜນການແລະການປະເມີນຜົນແບບມີສ່ວນຮ່ວມສໍາລັບບົດບາດຍິງຊາຍແລະເກນອາຍຸທີ່ມີ
ຄວາມຮູ້ສຶກໄວກັບຊຸມຊົນທີ່ຖືກກະທົບໂດຍແຜນການ.

ປະເດັນທີ່ກວ້າງຂວາງສໍາລັບການປົກຄອງ ແລະ ບໍລິຫານ

ການປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສິດທິຊັບສິນສາມັນ

ທິງຮາບແລະບໍລິເວນປ່ອນເກັບນໍ້າຝົນທີ່ຍູ່ຕິດກັນແມ່ນຊັບພະຍາກອນທີ່ດຶງດູດແຫ່ງໜຶ່ງ
ສໍາຫຼັບປະຊາຊົນຜູ້ອາໄສໃນທ້ອງຖິ່ນແລະນັກທຸລະກິດຈາກນອກເຂດ. ມີຄວາມຕ້ອງການກົດ
ລະບຽບ ແລະ ນະໂຍບາຍເພື່ອຮັກສາມູນຄ່າຂອງສິ່ງແວດລ້ອມໃນເຂດປ້ອງກັນກົດລະບຽບ

ຮັກສາຄວາມງາມຂອງທຳມະຊາດ, ຈັດການທາງເຂົ້າສູ່ຊັບພະຍາກອນສາມັນເຊັ່ນການຫາປາໃນ ອ່າງເກັບນ້ຳ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າສິດທິຂອງປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນຖືກເຄົາລົບ. ຄວນຈັດຕັ້ງກົດ ລະບຽບທີ່ຄວບຄຸມເຖິງເຂດຄວາມສວຍງາມຂອງທຳມະຊາດ ແລະ ອ່າງເກັບນ້ຳ. ໃຫ້ກຳນົດກົດ ລະບຽບສຳລັບການບໍລິຫານທາງເຂົ້າ ແລະ ການນຳໃຊ້ອ່າງເກັບນ້ຳພ້ອມທັງ ຈັດຕັ້ງລະບົບ ເພື່ອອອກໃບອະນຸຍາດໃນການຕົກປາ. ກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຫາປາກວມເຖິງສິດທິໃນການ ຫາປາ, ການຕົກປາທີ່ບໍ່ຖືກກົດໝາຍແລະການປັບໄໝຜູ້ລ່ວງລະເມີດ, ການຂຶ້ນທະບຽນເຮືອແລະ ການຕະຫຼາດປາ. ພໍ້ຄ້າປາລວມທັງຜູ້ຕົກປາຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດ.

ບັນຫາອາດຈະເກີດຂຶ້ນໃນການປະຕິບັດກົດລະບຽບດັ່ງກ່າວ. ຄວນໃຫ້ມີການຮ່ວມມືຢ່າງໄກ້ ສິດລະຫວ່າງອົງການປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນ້ຳ (WMPA) ແລະ ຄະນະກຳມະການບໍລິຫານອ່າງນ້ຳ (RMC) ແມ່ນມີປະໂຫຍດຫຼາຍ. WMPA ປະຈຸບັນໄດ້ຈັດສັນງົບປະມານສະເພາະຂອງໂຄງການ ອົງຕາມຂໍ້ຕົກລົງຂອງສຳປະທານ. RMC ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄວບຄຸມຂອງເຈົ້າແຂວງຄຳ ມ່ວນ ແລະ ໄດ້ຮັບທຶນຈາກ GOL. ມັນມີກໍລະນີໄລຍະຍາວທີ່ທັງສອງອົງການນີ້ຈະເຮັດວຽກໄດ້ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບດີຫາກເມື່ອທັງສອງອົງການນີ້ຖືກປົກຄອງຮ່ວມກັນໃນລະດັບແຂວງ.

ບັນຫາໄຫຍ່ຢ່າງອື່ນກໍຄືຄວາມສາມາດຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງ, ແຂວງ ແລະ ຊາວບ້ານທີ່ຈະ ສາມາດປະຕິບັດກົດລະບຽບນີ້ໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ພະນັກງານປະຈຳຈຳນວນນ້ອຍຂອງ ໜ່ວຍບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຂອງ WMPA ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ປະຕິບັດຈາກໜ່ວຍບໍລິຫານ ການຮັກສາບ້ານ (VMCU) ແລະ ທະຫານບ້ານໄດ້ຮ່ວມກັນຕໍ່ສູ້ເພື່ອລາຕະເວນຢ່າງມີ ປະສິດທິພາບຕາມງົບປະມານທີ່ມີຢູ່. ໃນທຳນອງດຽວກັນ RMC ໄດ້ບອກພວກເຮົາວ່າ ການ ລາດຕະເວນທີ່ມີປະສິດທິພາບເພື່ອຢຸດຕິການຫາປາທີ່ຜິດກົດໝາຍນັ້ນ ເປັນໄປໄດ້ຍາກ ບໍ່ແມ່ນ ເປັນເພາະຂະໜາດອັນສູງຂຶ້ນຂອງອ່າງເກັບນ້ຳ ແຕ່ກໍຍັງເປັນເພາະພະນັກງານທີ່ຂາດທັງຄວາມ ຊຳນານງານງົບປະມານ ແລະ ທັງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກກໍບໍ່ພຽງພໍ.

ໃນປະຈຸບັນປະກົດວ່າມີປາຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍເປັນເພາະການທຳນາຍລ່ວງໜ້າວ່າຈະມີ ປາຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍໃນອ່າງໃນຕົ້ນປີ. ຖ້າຄວາມຕ້ອງການຫາກເພີ່ມຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມພະຍາຍາມ ຈັບປາອັນໜັກໜ່ວງແລະຖ້າຫາກວ່າເວລາໃດທີ່ການຈັດຫາປາຕົກຕໍ່ລົງ, ສາຍເກັບປາທີ່ມີຢູ່ໃນ ປະຈຸບັນຈະຢູ່ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການບໍລິຫານຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງແລະທາງເຂົ້າຫາປາກໍຕ້ອງກວດກາຢ່າງ ຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ.

ການແນະນຳ 9-12

IAG ແນະນຳວ່າ:

1. ໃຫ້ GOL ແລະ NTPC ທົບທວນຄືນຄວາມພຽງພໍຂອງການລາດຕະເວນໃນແລະອ້ອມ ຂ້າງເຂດປ້ອງກັນແລະໃນອ່າງເກັບນ້ຳ.
2. ໃຫ້ GOL ຍົກຍ້າຍຢ່າງເປັນຂັ້ນຕອນຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການປົກຄອງແລະບໍລິຫານ ຂອງ WMPA ຈາກເມືອງຫຼວງສູ່ແຂວງ.

3. ໃຫ້ GOL ຮັບຮອງວ່າກົດລະບຽບເພື່ອຂໍອະນຸຍາດໃຫ້ນັກຫາປາໃນອ່າງຈະຕ້ອງດັດແປງ ໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບເພື່ອສາງ(stock)ທີ່ບໍ່ແມ່ນອນລວມທັງຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະ ຈັດຕັ້ງຈຳນວນປາ (quota) ທີ່ກຳນົດໃຫ້ຈັບ.

ການກຳນົດມະສິດແລະການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ

ຢູ່ທົ່ວທັງ, ຄຳຖາມຂອງກຳນົດມະສິດບຸກຄົນຫຼືການນຳໃຊ້ສິດທິໃນດິນແລະການປົກຄອງທີ່ດິນແລະຊັບສິນຂອງຊຸມຊົນ ໄດ້ກາຍເປັນຄວາມສຳຄັນອັນສູງ ເປັນເພາະຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ສຳເລັດແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ຍັງຍືນເຂດແດນ ແລະ ມອບໝາຍສິດທິໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແມ່ນໄດ້ກາຍເປັນວຽກບຸລິມະສິດອັນສູງ. ປະເດັນທີ່ສຳຄັນແມ່ນການຍັງຍືນເຂດແດນລະຫວ່າງບ້ານ; ການກຳນົດໃບຕາດິນໃຫ້ເຮືອນບຸກຄົນຮ່ວມກັບທີ່ດິນ; ການກຳນົດການນຳໃຊ້ສິດໃນເຂດລ່ອງນ້ຳ; ແລະ ການແບ່ງເຂດປ່າ ແລະ ທີ່ດິນຊຸມຊົນ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ເຂດແດນອາດຖືກຍັງຍືນສ່ວນຫຼາຍ ດ້ວຍການປະຕິບັດທາງດ້ານວິຊາການ, ມັນກໍຍັງເກີດມີບັນຫາສຳຄັນທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ແກ້ໄຂລະຫວ່າງການຄອບຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້. ເວລາໃດ ແລະ ດ້ວຍເຫດໃດຊຶ່ງທີ່ດິນຫາກຖືກແບ່ງໃຫ້ຄົວເຮືອນ ຫຼື ຊຸມຊົນແລ້ວ ເວລານັ້ນຕ້ອງມີຄຳຖາມຈາກ PLUP. ປະເດັນພື້ນຖານແມ່ນທີ່ດິນບຸກຜັງທີ່ຖືກແບ່ງປັນຍ້ອນພື້ນຖານຫຍັງ ແລະ ທີ່ດິນຊຸມຊົນຄຸ້ມຄອງແນວໃດ. ປະກົດວ່າຢ່າງນ້ອຍກໍມີບາງສ່ວນທີ່ຮັບຟັງເຫດຜົນຕໍ່ການແກ້ບັນຫາ ອີງຕາມຄວາມເປັນຍາດພີ່ນ້ອງ ແລະ ການປົກຄອງພາຍໃນບ້ານ. ການຕັດສິນໃຈປະຈຸບັນໃນການນຳໃຊ້ 0.66 ເຮັກຕາ ໃນດິນນ້ອຍຕອນໜຶ່ງ ອາດປະໃຫ້ຄອບຄົວທີ່ຂະຫຍາຍອອກ ຫຼື ຄົນທີ່ເປັນພວກດຽວກັນ. ສິດທິຜູ້ໃຊ້ກໍເຊັ່ນດຽວກັນສາມາດຖືເປັນມໍລະດົກ ຫຼື ໂອນພາຍໃນບ້ານ. ການກຳນົດທີ່ດິນໃຫ້ໃນໄລຍະທຳອິດຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນນ້ອຍກວ່າກິນໄກທີ່ຮັບຮອງວ່າມັນຈະຖືກແບ່ງປັນອີກໂດຍປະສິດທິພາບ ແລະ ສະເໝີພາບ. ໃນຖານະທີ່ເປັນທີ່ດິນຊຸມຊົນ ສິດທິໃນການເຂົ້າຫາຄວນຖືກດຳເນີນການໂດຍບ້ານທັງໝົດ. ການສະເໜີຄຳຖາມກ່ຽວກັບພະລັງຂອງອຳນາດບ້ານເພື່ອຄຸ້ມຄອງຊັບສິນທີ່ມີຄ່າທີ່ສ້າງໂດຍບໍລິສັດ. ໜ່ວຍຮ້ອງທຸກຂອງບ້ານມີໜ້າທີ່ອັນກວ້າງ ຂວາງ ໃນການປະຕິບັດຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບການບໍລິຫານຊັບສິນທີ່ມີຄ່າຂອງຊຸມຊົນນີ້ ລວມທັງທາງເຂົ້າສູ່ດິນຂອງຊຸມຊົນ.

ການແນະນຳ 9-13

IAG ແນະນຳວ່າອີງຕາມຜົນທີ່ໄດ້ຮັບຂອງ PLUP, GOL ກຳນົດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງອຳນາດບ້ານໃນການບໍລິຫານທີ່ດິນຂອງຊຸມຊົນລວມທັງກົດລະບຽບຂອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນສ່ວນບຸກຄົນ.

ການປ່າໄມ້

ການຜະລິດທີ່ສຳຄັນຂອງສະມາຄົມປ່າໄມ້ບ້ານ (VFA) ກໍຄືປ່າໄມ້ໄດ້ຖືກເລື່ອຍເປັນ ໄມ້ທ່ອນເພື່ອເຮັດພື້ນແລະຝາ. ເຕົາເຕົາດິນຈີ່ແຫ້ງແລະຢາຂ້າເຊື້ອເຫັດທີ່ປະສົມສ່ວນຫຼາຍສິ່ງ ອອກໄປຍີ່ປຸ່ນ. ອີງຕາມ MAF ການຄ້າຂາຍທ່ອນໄມ້ທີ່ເລື່ອຍແລ້ວແມ່ນມີກຳໄລຂ້າງຄຽງເທົ່າ ນັ້ນ; ອະນາຄົດຂອງປ່າໄມ້ຂຶ້ນຢູ່ກັບການປະຕິບັດ ແລະ ການເພີ່ມມູນຄ່າຢ່າງມີປະສິດທິພາບໃຫ້ ທ່ອນໄມ້ໃນລາວ. ເຊັ່ນ NTPC ໃຫ້ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ VFA ເປັນອັດຕາເງິນເດືອນ ຈະຕ້ອງຍຸຕິ ໃນທີ່ສຸດ. ການຢູ່ຕໍ່ໄປໄດ້ໃນອະນາຄົດການຄ້າຂອງ VFA ແມ່ນເປັນບັນຫາໄຫຍ່.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ VFA ສາມາດຈ່າຍເງິນປັນຜົນຈາກລາຍໄດ້ຂອງປ່າໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໄດ້ສົມທົບຈຳນວນນ້ອຍໜຶ່ງຕໍ່ງົບປະມານຄົວເຮືອນ. ດ້ວຍການບໍລິຫານທີ່ດີ ແລະ ການຂະ ຫຍາຍກວ້າງເຂດປ່າ, ຍັງມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະຊ່ວຍເພີ່ມເຕີມຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນຕໍ່ລາຍຮັບໃນ ອະນາຄົດ.

MAF ໄດ້ແນະນຳພວກເຮົາວ່າລັດຖະບານມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະຂະຫຍາຍປ່າໄມ້ໂດຍການ ພັດ ທະນາຄົນໄໝ່ເຂດເຊື່ອມຊາມ ແລະ ແບ່ງທີ່ດິນໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນເພື່ອຜະລິດທະພັນປ່າໄມ້. ເບົ້າ ໝາຍແມ່ນການປູກປ່າໄມ້ໃໝ່ໃນອັດຕາ 200 ເຮັກຕາ/ປີ, ຊຶ່ງຈະມີລາຄາປະມານ \$200,000 ຕໍ່ ໜຶ່ງປີ. ໄດ້ມີແຜນການເພື່ອການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້: ການປູກຕົ້ນໄມ້ເປັນ “ຮົ້ວທີ່ມີຊີວິດ”, ສົມທົບ ກັບ NTFP ເປັນຕົວຢ່າງ.

ສັນຍາທີ່ໄດ້ເຊັນໄປໃນມຸ່ງນີ້ກັບບໍລິສັດທ່ອນໄມ້ທ້ອງຖິ່ນ ໄດ້ສ້າງລາຍໄດ້ໃຫ້ VFA ຊຶ່ງ ປະກົດວ່າຈະພຽງພໍເພື່ອສືບຕໍ່ຈ່າຍເງິນປັນຜົນຈາກທຸ້ນໃຫ້ຄົວເຮືອນທີ່ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່. ໃນໄລຍະ ສັ້ນ VFA ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອທັງທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການບໍລິຫານຈາກ NTPC. ເພື່ອ ຮັກສາໄວ້ແລະຂະຫຍາຍການປ່າໄມ້ໃຫ້ກວ້າງອອກຕາມພູພຽງ, ໃນໄລຍະຍາວ VFA ຕ້ອງ ລົງທຶນຄືນອີກຈາກຈຳນວນທີ່ເກີນຄວາມຕ້ອງການ. VFA ອາດຕ້ອງການພິຈາລະນາຈ່າຍຄ່າຈ້າງ ໃຫ້ຊາວບ້ານສຳລັບແຮງງານໃນປ່າຂອງພວກເຂົາແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຈຳນວນທີ່ມີຢູ່ເຊັ່ນລາຍໄດ້ ຜ່ານເງິນດອກເບ້ຍຈາກທຸ້ນ. ປັດໃຈທັງສອງຢ່າງນີ້ແມ່ນການທົດລອງແບບຢ່າງການປົກຄອງທີ່ ເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມຄິດໄໝ່ຂອງ VFA.

ການແນະນຳ 9-14

IAG ແນະນຳໃຫ້ GOL ກວດຄືນໄໝ່ການຈັດຕັ້ງປະຈຸບັນຂອງ VSA ແລະພິຈາລະນາໜ້າທີ່ອັນ ເໝາະສົມຂອງເງິນຄ່າແຮງງານໃນການລາດຕະເວນໃນປ່າ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວອື່ນໆອີກ.

ບົດບາດໜ້າທີ່ຂອງ NTPC ແລະ GOL ໃນໂຄງການສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມໃນອະ ນາຄົດໃນອີກຫຼາຍປີຕໍ່ໜ້າ NTPC ຈະໂອນເປັນລຳດັບໃຫ້ GOL ຫຼື ໃຫ້ບ້ານ ຊັບສິນທີ່ເປັນ ວັດຖຸຈຳນວນໜຶ່ງ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບອັນສົມບູນໃນການໃຫ້ເງິນທຶນ, ການບໍລິຫານ ແລະ ການປັນຈຸພະນັກງານຂອງໂຄງການ E&S. ທັງ NTPC ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດ ກໍໄດ້ສະແດງ ຄວາມສົນໃຈໃນລະບົບການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນປະຈຸບັນ ແລະຄວາມອາດສາມາດຂອງບ້ານທີ່ຈະ ຮັບເອົາຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນນີ້. ລະບົບການປົກຄອງເມືອງຕ້ອງເສີມສ້າງຄວາມສາມາດ

ຂອງຕົນເອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອບ້ານເພື່ອພັດທະນາພວກເຂົາເຈົ້າ. ແຜນແລະການປະຕິບັດທີ່ກ່ຽວ
ພັນກັບປະເດັນການໂອນນີ້ຕ້ອງການນຳມາດ້ວຍກັນພາຍໃຕ້ຫົວຂໍ້ທີ່ໄປຂອງບໍລິສັດ ອອກຈາກ
ແລະໂອນໃຫ້ ຂອງໂຄງການ E&S.

ການແນະນຳ 9-15

IAG ແນະນຳໃຫ້ GOL ແລະ NTPC ຕົກລົງແຜນການມອບໃຫ້ ທົ່ວໄປ ຈົນເຖິງປີ 2014,
ກຳນົດໂດຍສະເພາະວ່າເຮັດແນວໃດ GOL ຈະຂຶ້ນງົບປະມານສຳລັບການບໍລິຫານ ແລະ ການ
ບຳລຸງຮັກສາຊັບສິນຂອງຊຸມຊົນລວມທັງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການບັນຈຸພະນັກງານເຂົ້າໃນໜ້າ
ທີ່ຂຶ້ນຈຸບັນໄດ້ຖືກປະຕິບັດໂດຍ NTPC ແລະ ພະນັກງານສັນຍາຈ້າງ.

ນະໂຍບາຍທີ່ຮ່ວມເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວກັນໃນການບໍລິຫານຊັບພະຍາກອນນ້ຳ

ນ້ຳເທີນ 2 ໄດ້ຍົກບັນຫາໄຫຍ່ກ່ຽວກັບການປົກຄອງການນຳໃຊ້ນ້ຳໃນ ສປປ ລາວ ລວມທັງໝົດ.
ສປປ ລາວເປັນປະເທດສະມາຊິກຂອງອົງການແມ່ນ້ຳຂອງ (MRC) ແລະໄດ້ຮັບຮອງເອົາຢ່າງ
ເປັນທາງການນະໂຍບາຍຮ່ວມກັນກ່ຽວກັບການບໍລິຫານຊັບພະຍາກອນນ້ຳ (IWRM) ຂອງ
ອົງການ. ລັດຖະມົນຕີຮັບຜິດຊອບຕໍ່ WREA ໄດ້ແນະນຳພວກເຮົາວ່າ GOL ໄດ້ໃຫ້ຄຳໝັ້ນ
ສັນຍາຢ່າງໜັກແໜ້ນຕໍ່ IWRM. ຄະນະກຳມະການລຸ່ມແມ່ນ້ຳເຊຮັບຜິດຊອບສຳລັບນ້ຳຖ້ວມ
ແລະ ການຄວບຄຸມມົນລະພາວະຈະຖືກຈັດຕັ້ງຂຶ້ນໃນທຸກລຸ່ມນ້ຳເຊ, ໄດ້ທຶນຈາກລະບົບການ
ຈ່າຍນັກມົນລະພາວະ.

ລຸ່ມແມ່ນ້ຳທຳມະຊາດຂອງນ້ຳເທີນ ແລະ ເຊບັ້ງໄຟ ທັງສອງໄດ້ຖືກປ່ຽນແປງໂດຍການສ້າງ
ເຂື່ອນນາກາຍ ແລະການເກີດຂຶ້ນຂອງອ່າງເກັບນ້ຳຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ລະບົບນ້ຳຂອງນ້ຳເທີນປ່ຽນແປງ.
ໃນກໍລະນີໃນລຸ່ມແມ່ນ້ຳນາກາຍ ໄດ້ມີຫຼາຍສະຖາບັນທີ່ໄດ້ຖືກມອບໝາຍໃຫ້ເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ
ຮັກສາຊັບພະຍາກອນຂອງແຫຼ່ງນ້ຳແລະອ່າງເກັບນ້ຳ. ແຜນປະຕິບັດການແລະຂອບເຂດການບໍ
ລິຫານສິ່ງແວດລ້ອມແລະສັງຄົມ (SEMFOF) ສຳຫຼັບການບໍລິຫານແຫຼ່ງນ້ຳຂອງອ່າງເກັບນ້ຳນາ
ກາຍ ໄດ້ຖືກຈັດຂຶ້ນໃນປີ 2005. ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດຂອງ IWRM ແຫຼ່ງນ້ຳນາກາຍ ແລະ ອ່າງ
ເກັບນ້ຳຄວນໄດ້ຮັບການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງໂດຍ SEMFOF ຢ່າງດຽວ ແລະມັນມີເຫດຜົນໃນ
ການຂະຫຍາຍຄວາມຄິດເຫັນ ໃນລຸ່ມແມ່ນ້ຳ ໄປຫາເຊບັ້ງໄຟ ຕາມ SEMFOF ເຫລື້ມດຽວ.

ການແນະນຳ 9-16

IAG ແນະນຳວ່າ:

1. ການບໍລິຫານສິ່ງແວດລ້ອມແລະຊັບພະຍາກອນນ້ຳ (WREA) ອຳນວຍຄວາມສະດວກ
ໃນການປົກສາຫາລືລະຫວ່າງສະຖາບັນຕ່າງໆ ລວມທັງກອງເລຂາຂອງ MRC
ເພື່ອກຳນົດກົດລະບຽບໃນການບໍລິຫານເຂດລຸ່ມແມ່ນ້ຳນາກາຍ, ລຸ່ມແມ່ນ້ຳເທີນ2
ແລະ ເຊບັ້ງໄຟ ພາຍໃນຂອບເຂດຂອງ IWRM ພ້ອມກັບການເຮັດສັນຍາກັບລະບົບ
ການປົກຄອງຂອງເມືອງ ແລະແຂວງໃນທຸກເຂດລຸ່ມແມ່ນ້ຳນີ້.

2. ນອກຈາກ IWRM ນັ້ນແລ້ວ, ຊຶ່ງແມ່ນຫຼັກການຊີ້ນຳຂອງ MRC, GOL ສວຍໂອກາດ ຄວາມຄິດລິເລີ່ມທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ຂອງມູນິທິຄະນະກຳມະການສິ່ງແວດລ້ອມ ຫນອງສາກົນທີ່ຕັ້ງຢູ່ຍີ່ປຸ່ນ (www.ilec.or.jp) ໃນການສົ່ງເສີມລະບຽບການບໍລິຫານ ຮ່ວມກັບເຂດລຸ່ມທະເລສາບ. ວັດຖຸນຳທາງແມ່ນມີຢູ່ໃນ website ຂອງ ILEC.
3. WREA ຄົ້ນຄວ້າຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະໄປຮ່ວມການຝຶກອົບລົມປະຈຳປີຂອງ ILEC-JICA ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານຮ່ວມກັນໃນເຂດລຸ່ມທະເລສາບ. ຄວາມຮູ້ແລະ ຄວາມຊຳນານງານທີ່ໄດ້ຮັບຈະມີຄວາມສຳຄັນໃນການປະຕິບັດແຜນຂອງ IWRM ຊຶ່ງບໍ່ ແມ່ນແຕ່ຢູ່ໃນລຸ່ມແມ່ນ້ຳກາຍເທົ່ານັ້ນແຕ່ສຳລັບອ່າງເກັບນ້ຳທົ່ວໄປໃນລາວ.

ການກຽມການການບໍລິຫານລາຍຮັບ

ດັ່ງທີ່ພວກເຮົາໄດ້ລາຍງານໄປແລ້ວໃນເມື່ອກ່ອນ, ມັນມີຫຼາຍເງື່ອນໄຂທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ GOL ພໍໃຈທີ່ຈະສະແດງອອກວ່າ ມັນໄດ້ບັນລຸເຖິງຄວາມຕ້ອງການໃນການກະກຽມການບໍລິ ຫານລາຍຮັບເພື່ອກຳນົດທຶນໃຫ້ເທົ່າກັບລາຍຮັບສຸກຂອງໂຄງການສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມ ຍາກຈົນ. ເງື່ອນໄຂທີ່ຕ້ອງການບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໃຫ້ສຳເລັດໄດ້ໃນລະຫວ່າງຫຼາຍປີທີ່ຜ່ານມາ ໃນບາງກໍລະນີ ກໍອາດຈະປະຕິບັດບໍ່ໄດ້ເລີຍ. ໂຄງການລະອຽດເພື່ອຮັດແໜ້ນການບໍລິຫານການ ເງິນສາທາລະນະ ນຳໂດຍທະນະຄານໂລກ ຈະນຳສະເໜີຄວາມຕ້ອງການຫຼາຍຢ່າງທາງດ້ານ ບັນຊີ ແຕ່ ການກວດຄືນການໃຊ້ຈ່າຍສາທາລະນະ ແລະ ບັນຊີການເງິນປະຈຸບັນ ສະແດງໃຫ້ ເຫັນວ່າ ຍັງຈະຕ້ອງເດີນທາງອີກໄກ ເພື່ອ ຈະບັນລຸເຖິງມາດຕະຖານອັນສູງ ແຕ່ຄວາມສົນໃຈທີ່ ສຳຄັນປະຈຸບັນແມ່ນການກຳນົດໂຄງການທີ່ຖືກກົດເກນ ແລະ ຜົນກຳໄລຈາກໂຄງການເພື່ອ ຄວາມຍາກຈົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ; ແລະ ໂດຍການສ້າງຕັ້ງການໃຊ້ຈ່າຍປະຈຸບັນຂອງໂຄງການ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ແທ້ຈິງ ພາໃຫ້ກຳໄລສຸກເພີ່ມຂຶ້ນ. ງົບປະມານປະຈຸບັນສຳຫຼັບປີ 2009-10 ກຳນົດໂຄງການທີ່ຖືກກົດເກນໃນການສຶກສາ, ສາທາລະນະສຸກ, ການຕິດຕັ້ງໄຟຟ້າໃນຊົນນະ ບົດ, ການສ້ອມບຳລຸງທາງຊົນນະບົດ ແລະ ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການບໍລິຫານສິ່ງແວດລ້ອມ. ໃນ ຫັດສະນະອັນກວ້າງໄກແລ້ວ, ການໃຊ້ຈ່າຍໃນ 4 ເຂດທຳອິດ ສາມາດປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນ ການບັນເທົາເບົາບາງຄວາມຍາກຈົນໄດ້, ໂດຍມີເງື່ອນໄຂວ່າໂຄງການນັ້ນຕ້ອງມີເປົ້າ ໝາຍທີ່ ເໝາະສົມ. ປະເພດສຸດທ້າຍກຳນົດເພື່ອຮັດແໜ້ນການມີໜ້າຂອງ WREA ໃນເມືອງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການທົດລອງຄຸນນະພາບນ້ຳ ຊຶ່ງພໍທີ່ຈະຢັ້ງຢືນ ແລະ ພິສູດໄດ້ເຮັດໃຫ້ WREA ສາມາດປະຕິບັດໜ້າທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃນການຕິດຕາມການປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂການ ປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມຕາມການຕົກລົງກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນ.

ບັນຫາທີ່ສຳຄັນກັບຄວາມໝາຍຂອງໂຄງການນີ້ແມ່ນ:

ຄວາມຖືກຕ້ອງຕາມກົດເກນ: ການກຳນົດລາຍລະອຽດຂອງໂຄງການປະຈຸບັນແມ່ນມີໜ້ອຍ ແລະ ມີການສະແດງອອກທີ່ແນ່ນອນວ່າການໃຊ້ຈ່າຍແນວໃດທີ່ກ່ຽວພັນກັບກຳໄລສຸດທ້າຍທີ່ ຜ່ານການດຳເນີນງານຂອງອົງການບໍລິຫານ. ມັນກຳລັງຮຽກຮ້ອງຕໍ່ລັດຖະບານລາວເພື່ອພັດທະ

ນາການສືບສວນການປະເມີນຜົນທີ່ຊັບຊ້ອນຫຼາຍ, ແຕ່ບາດກ້າວລ່ວງໜ້າຕ້ອງແມ່ນການລະບຸລາຍລະອຽດຂອງຄຸນນະພາບແລະປະລິມານທີ່ຕ້ອງການຂອງການບໍລິການ.

ຄວາມຍືນຍົງ: ລັດຖະບານໄດ້ເລືອກໂຄງການໃຫ້ເງິນທຶນຜ່ານການພັດທະນາງົບປະມານຄວບຄຸມໂດຍກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນເພື່ອໃຫ້ມີພື້ນຖານຂອງໂຄງການ. ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍ ແລະເງື່ອນໄຂຂອງ RMA ແມ່ນໂຄງການໄດ້ຮັບກຳໄລຈາກງົບປະມານລາຍຈ່າຍກ່ອນການຄັດເລືອກແລະມີຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານການເງິນທີ່ເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຕາມເວລາທີ່ກຳນົດໄລຍະຍາວ, ແລະ ແຜນການການເງິນໄລຍະກາງ. GOL ໄດ້ປ່ອຍຄວາມຕ້ອງການສຳຫຼັບໂຄງການການໃຊ້ຈ່າຍທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ ທີ່ເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆຕໍ່ເນື່ອງ ເນື່ອງຈາກວ່າການໃຊ້ຈ່າຍບາງຢ່າງໃນ RMA “ ໂຄງການທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດເກນ” ແມ່ນບໍ່ຕໍ່ເນື່ອງ.

ການເພີ່ມຂຶ້ນ: ມັນເປັນໄປບໍ່ໄດ້ທາງດ້ານເຕັກນິກທີ່ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າການໃຊ້ຈ່າຍສຳຫຼັບໂຄງການທີ່ເໝາະສົມແມ່ນເພີ່ມເຕີມຕໍ່ສິ່ງທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໂດຍປາສະຈາກແຜນການແລະແມ່ນອນແມ່ນຫຍັງຍາກຫຼາຍທີ່ຈະໃຫ້ເຫດຜົນໃນກໍລະນີຂາດຂໍ້ມູນທີ່ດີໃນການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານໂດຍໂຄງການແທນ GOL ທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມການທວນຄືນການໃຊ້ຈ່າຍສາທາລະນະໃນອະນາຄົດ (PER) ຄວນເບິ່ງຜົນກະທົບພາກສ່ວນທົ່ວໄປຂອງການຈ່າຍເພີ່ມ. ນອກຈາກນີ້, GOL ຕ້ອງການປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງລາຍງານການໃຊ້ຈ່າຍໂດຍໂຄງການ, ບາງຢ່າງທີ່ເປັນໄປໄດ້ກັບລະບົບການຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນດ້ານການເງິນໃໝ່ (FMIS). ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີງົບປະມານການໃຊ້ຈ່າຍເສຍໃນບາງເຂດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ເຊັ່ນ ກອງທຶນຄວາມທຸກຍາກ) ຊຶ່ງຈະຕ້ອງນຳຂຶ້ນງົບປະມານ.

ການວັດແທກ: ການວັດແທກຄວາມສຳເລັດ ຂອງ ແຕ່ລະເຂດໂຄງການທີ່ຖືກຄັດເລືອກໃນລະຫວ່າງບາງກໍລະນີທີ່ງ່າຍພໍສົມຄວນ ກຳລັງໄດ້ຮັບການພັດທະນາຢ່າງໜັກ. ກະຊວງການເງິນ ແລະ ກະຊວງແຜນການ ແລະການລົງທຶນຕ້ອງການຮ່ວມມືກັນໃນການພັດທະນາການວັດແທກດັ່ງກ່າວນີ້.

ການແນະນຳ 9-17

IAG ແນະນຳວ່າ:

1. GOL ມອບໝາຍໃຫ້ PEFA ເພື່ອກວດຄືນຄວາມກ້າວໜ້າກ່ຽວກັບ PFMSIP ໃນຕອນທ້າຍຂອງປີການເງິນ 2012-13.
2. GOL ພັດທະນາຕົວຊີ້ບອກສະເພາະທີ່ຕ້ອງການຂອງຜົນກະທົບຂອງໂຄງການທີ່ຖືກກົດເກນ, ໃນຕອນທ້າຍຂອງປີ 2010.
3. ທະນາຄານໂລກ ແລະ GOL ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນໃນ PER ແນໃສ່ເພື່ອທົດລອງການບວກແລະຄວາມຕໍ່ເນື່ອງຂອງການສະໜັບສະໜູນຄວາມທຸກຍາກ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ໃຊ້ເວລາໃນໂຄງການທີ່ຖືກກົດເກນເໝາະສົມ ໃນທ້າຍປີ 2012.

ການສະຫຼຸບທົ່ວໄປ

ປະຈຸບັນແຜນການຍືນຍົງໃສ

ຊີວິດຂອງຊາວບ້ານດີຂຶ້ນແຕ່ວ່າກຳໄລໄດ້ຖືກແຈກຢາຍບໍ່ເທົ່າກັນແລະຄວາມຍືນຍົງກໍບໍ່ຈະແຈ້ງ. ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງອັນມີຄວາມໝາຍໃນເສັ້ນກາງຂອງລາຍໄດ້ຜ່ານຄົວເຮືອນ ແລະບ້ານ ແລະ ສັດສ່ວນທີ່ສຳຄັນຂອງເສັ້ນກາງຂອງລາຍໄດ້ ຍັງຢູ່ຕໍ່ກວ່າເສັ້ນຄວາມຍາກຈົນ. ບາງໂອກາດໄດ້ ຖືກກຽມປະຕິບັດດີກວ່າບ່ອນອື່ນ. ການປ່ຽນແປງປະກົດວ່າເນື່ອງຈາກປັດໃຈຂອງຈຸດປະສົງໄດ້ ຖືກຫາລືແລ້ວເຊັ່ນພູມິສາດແລະແຮງງານຄົວເຮືອນ ແຕ່ເພື່ອປ່ຽນຄວາມຫົວສຳລັບຄວາມສ່ຽງ.

ການກ້າວສູ່ຄວາມບໍ່ແນ່ນອນແລະຄວາມຍ້ານກົວການປ່ຽນແປງຢູ່ທຸ່ງຮາບ ອາດແມ່ນສິ່ງທີ່ ເຂົາເອີ້ນວ່າ “ອາການຊຶ້ອສະເທືອນຂອງດົນ”. ຈາກການເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ບໍ່ມີບ່ອນຊື້ນສຸດ ໄດ້ຫາຍໄປທັນທີ, ຖືກມັດໄວ້ໂດຍນ້ຳໃຈ ແລະສິດທິທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ໄປສູ່ສິນຄ້າທີ່ຂາດ ແຄນທີ່ຕ້ອງປະຫຍັດ, ເຮັດຮົ່ວກັນ, ຈັດການແລະລ້ຽງດ້ວຍທາດອາຫານແລະນ້ຳ. ຂອບເຂດສຳ ລັບຂໍ້ຜິດພາດໃນການດຳລົງຊີວິດຊຶ່ງປະຈຸບັນແມ່ນຄຸນນະພາບທີ່ຕ່າງກັນແລະບໍ່ຄຸ້ນເຄີຍ.

ການປັບຕົວສູ່ຊີວິດໃໝ່ຈະຕ້ອງໃຊ້ເວລາຊົ່ວອາຍຸຄົນໜຶ່ງ. ການປ່ຽນແປງຈະສືບຕໍ່ໄປເພື່ອໃຫ້ ດີກວ່າຫຼືຮ້າຍລົງຂຶ້ນກັບວ່າ NTPC ຈະບັນລຸພັນທະຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເຂົາ. ຊີວິດຂອງຊາວ ຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ຈະພັດທະນາໃນທິດທາງທີ່ເຮົາບໍ່ສາມາດຈະຄາດເດົາໄດ້. ນອກຈາກນັ້ນກໍຍັງມີ ປະຊາຊົນຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ຖືກປະໄວ້ດ້ານຫຼັງໃນການແຂ່ງຂັນເພື່ອລາຍຮັບທີ່ສູງກວ່າ. ສິ່ງທີ່ສົ່ງເຂົ້າ ໄປຂອງບໍລິສັດ ແລະລັດຖະບານຄວນທີ່ຈະສຸມໃສ່ກຸ່ມ ດັ່ງກ່າວ.

ພວກເຮົາຍາກຮູ້ວ່າຫາກມີການປະຕິບັດໄດ້ຫຼາຍກວ່າກ່ຽວກັບການຊຸກຍູ້ການພັດທະນາຜ່ານ ຜູ້ນຳທ້ອງຖິ່ນຂອງບ້ານ, ຜູ້ຊາຍແລະຜູ້ຍິງທີ່ຜູ້ອື່ນສັງເກດເພື່ອເປັນຕົວຢ່າງຂອງຄວາມຄິດເຫັນ ແລະແບບຢ່າງທີ່ພວກເຮົາເຈົ້າເຊື່ອຖື.

ກ້າວຄືບໜ້າໄປໃນການສ້າງຕັ້ງສະຖາບັນລາວໃນໄລຍະຍາວ ເພື່ອ ຄວາມຕ້ອງການພັດ ທະນາ ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງນັ້ນກຳລັງຈະກາຍເປັນປະເດັນໄຫຍ່ຊຶ່ງບໍລິສັດຈະໂອນ ມອບຊັບສິນຊຸມຊົນ ໃຫ້ຢ່າງເປັນລຳດັບ, ບໍລິສັດຍຸຕິການຊ່ວຍເຫຼືອໂຄງການດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມທີ່ສຳຄັນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນພາລະໜ້າທີ່ຂອງການໃຫ້ເງິນທຶນ ແລະ ນຳພາການຈັດ ຕັ້ງພື້ນຖານຊຸມຊົນເຊັ່ນ VSA. ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ ສປປ ລາວຈະຕ້ອງເພີ່ມຄວາມສຳຄັນໂດຍສະເພາະໃນລະດັບ ເມືອງ ແລະ ແຂວງ. ແຕ່ການພັດທະນາແມ່ນອາໄສຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນຊຸມຊົນພື້ນ ຖານເພື່ອຮັບເອົາໜ້າທີ່ໃໝ່. ໂຄງການນ້ຳເທີນ2ໄດ້ກາຍເປັນການທົດສອບທີ່ສຳຄັນຢ່າງກວ້າງ ຂວາງ ສຳລັບການພັດທະນາຜ່ານສະຖາບັນຊຸມຊົນ ຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດບົດຮຽນທີ່ເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍ ຢ່າງສຳຫຼັບຊຸມຊົນຊົນນະບົດອື່ນໆຈາກປະສົບການນີ້.

ບົດຮຽນເພື່ອອະນາຄົດ?

ເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດຖະບານໄດ້ອະທິບາຍວ່າ NT2 ແມ່ນ “ແບບຢ່າງ” ສຳລັບການພັດທະນາພະລັງ ນ້ຳໃນອະນາຄົດ. ໃນອີກດ້ານໜຶ່ງພວກເຮົາກໍຍັງໄດ້ຍິນວ່າມັນຈະເປັນການຍາກທີ່ຈະບັນລຸ ມາດຕະຖານດຽວກັນໃນການທ້າງທາກະກຽມສຳລັບຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ສຳລັບແຜນການໃນ

ອະນາຄົດເຊັ່ນການຂະຫຍາຍເທີນຫີນບູນດ້ວຍເຫດວ່າ “ການຈຳກັດງົບປະມານນັກພັດທະນາ” ຊຶ່ງພາໃຫ້ພວກເຮົາບໍ່ແນ່ໃຈວ່າ ມາດຕະຖານນ້ຳເທີນ2 ແມ່ນມີຄວາມຫມາຍແນ່ນອນແນວໃດ. ມາດຕະຖານໃດທີ່ຈະໃຫ້ລັດຖະບານຖືປະຕິບັດໃນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມແລະສິ່ງແວດລ້ອມ (ESIA). ຖານະສິດທິຂອງຜູ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານໄໝ່ ແລະ ຂອງປະຊາຊົນອື່ນທີ່ຖືກກະທົບ ແລະຄຳໝັ້ນສັນຍາສຳລັບການພັດທະນາຢ່າງອື່ນເກີນຄວາມສາມາດຂອງຄຳຕອບແທນ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ຄົນສູ່ສະພາບເດີມຂອງການດຳລົງຊີວິດທີ່ຖືກກະທົບ?

NT2 ໃຫ້ບົດຮຽນຊຶ່ງການເຈລະຈາ ຂອງ ສິ່ງປ້ອງກັນໂດຍກົງຕໍ່ສັນຍາທາງການຄ້າອາດປະຕິບັດໄດ້. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມັນຕ້ອງການໆພົວພັນຢ່າງໄກ້ສິດລະຫວ່າງອົງການຂອງລັດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບອັນດັບໜຶ່ງເພື່ອປະຕິບັດກັບນັກພັດທະນາ, ກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່, ແລະ WREA, ອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບສິ່ງແວດລ້ອມແລະການປ້ອງກັນສັງຄົມ. ໂດຍສະເພາະ ESIA ຊຶ່ງແມ່ນກົນໄກສຳຫຼັບຮັກສາຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະປະຕິບັດກ່ອນທີ່ລັດຖະບານກ່ອນການເຮັດສັນຍາທາງການຄ້າ. ການປະເມີນຜົນການກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການໆຕອບສະໜອງຈະຕ້ອງອີງໃສ່ການປຶກສາຫາລືທີ່ຈິງໃຈ ແລະ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບນ້ຳໜັກເທົ່າທຽມກັນກັບການປະເມີນຜົນສິ່ງແວດລ້ອມ.

GOL ແມ່ນໄດ້ຮັບລາຍງານການໃຫ້ສັນຍາແນ່ນອນແກ່ IWRM. ຍຸດທະສາດນີ້ແມ່ນອີງໃສ່ລະບົບການຂຶ້ນແຜນການແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ລະບຽບກ່ຽວກັບລຸ່ມແມ່ນ້ຳ. ພວກເຮົາໄດ້ຖືກເວົ້າວ່າຈະມີການຈັດຕັ້ງຄະນະກຳມະການກ່ຽວກັບລຸ່ມແມ່ນ້ຳສຳລັບລຸ່ມແມ່ນ້ຳໃຫຍ່ຊຶ່ງສອງໃນສາມແມ່ນຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນ ຂອງ ແຜນການ.

ການອອກເງິນຂອງໂຄງການນີ້ແລະຫຼາຍອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ສ້າງຄວາມສັບສົນ ແລະ ພາລະທີ່ນຳໄປສູ່ຄຳຖາມວ່າ “ຮູບແບບ” ນີ້ຈະສາມາດອັດໄໝ່ໄດ້. ມັນມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຈະຕິດຕາມແລະປະເມີນຜົນສິດທິໄດ້ມາໃນໄລຍະຍາວແລະຜົນກະທົບຂອງໂຄງການ.ແຕ່ວ່າມັນກໍມີຄວາມສຳຄັນເຊັ່ນດຽວກັນເພື່ອຮັບຮູ້ສິ່ງທີ່ສຳເລັດທັງໝົດເຖິງປະຈຸບັນ ເພື່ອເປັນກຳລັງໃຈໃນອະນາຄົດ. ການປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະສັງຄົມບໍ່ໄດ້ກ່ຽວພັນກັບຄວາມສັບສົນ.

ສະນັ້ນຫຼັກຖານຈາກນ້ຳເທີນ2 ຈຶ່ງເປັນສັນຍາທີ່ຍຶດອົງສາຄວາມສູງຂອງຄວາມສົນໃຈທີ່ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ບຸກຄົນແມ່ນໄດ້ສຳເລັດແລະອັດຄົນໄໝ່ໄດ້.

